

Το παρόν σχέδιο συνοδεύει την Απόφαση με αριθμό πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/

466787/16-3-2022

ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ

Υπουργείου Πολιτισμού και Αρχαίων
Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού

ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΕΡΓΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΗΠΙΑΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ – ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ: ΘΕΡΜΟΠΥΛΕΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Η Λαμία και οι Θερμοπύλες (Λιθογραφία του Louis Dupré, 1994)

ΣΥΝΤΑΞΗ	Ο ΑΝ.ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ Η/Μ ΕΡΓΩΝ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	Η ΑΝ. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
Λαμία, Μάρτιος 2022	Λαμία, Μάρτιος 2022	Λαμία, Μάρτιος 2022
<p>ΙΟΑΝΝΙΣ Digitally signed by ΙΟΑΝΝΙΣ ΓΚΕΤΣΙΟΣ ΓΚΕΤΣΙΟΣ</p> <p>Γκέτσιος Ιωάννης αρχιτέκτων μηχανικός</p> <p>ΙΟΑΝΝΑ Digitally signed by ΙΟΑΝΝΑ SEREMETI SEREMETI Date: 2022.04.12 14:14:32 +03'00'</p> <p>Σερεμέτη Ιωάννα ηλεκτρολόγος μηχανικός</p>	<p>SOTIRIOS Digitally signed by SOTIRIOS RIZOS S RIZOS RIZOS Date: 2022.04.12 14:18:59 +03'00'</p> <p>Ρίζος Σωτήριος τοπογράφος μηχανικός</p> <p>THEODOROS Digitally signed by THEODOROS FOUNTAS S FOUNTAS FOUNTAS Date: 2022.04.12 14:28:39 +03'00'</p> <p>Φούντας Θεόδωρος μηχανολόγος μηχανικός</p>	<p>Digitally signed by AFRODITI POLITOPOULOU Date: 2022.04.12 14:58:59 +03'00'</p> <p>Πολιτοπούλου Αφροδίτη αρχιτέκτων μηχανικός</p>

Άποψη του στενού των Θερμοπυλών (Défilé des Thermopyles, *Etienne Rey*, 1867)

Λαμία 2022

ΜΕΛΕΤΗ ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΗΠΙΑΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ
ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Θερμοπύλες

Τιμή σ' εκείνους όπου στην ζωή των
όρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες.
Ποτέ από το χρέος μη κινούντες·
δίκαιοι κι ίσιοι σ' όλες των τες πράξεις,5
αλλά με λύπη κίολας κι ευσπλαχνία·
γενναίοι οσάκις είναι πλούσιοι,
κι όταν είναι πτωχοί, πάλ' εις μικρόν γενναίοι,
πάλι συντρέχοντες όσο μπορούνε·
πάντοτε την αλήθεια ομιλούντες,10
πλην χωρίς μίσος για τους ψευδομένους.
Και περισσότερη τιμή τούς πρέπει
όταν προβλέπουν (και πολλοί προβλέπουν)
πως ο Εφιάλτης θα φανεί στο τέλος,
κι οι Μήδοι επιτέλους θα διαβούνε.

Κωνσταντίνος Καβάφης

A. ΓΕΝΙΚΑ - ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Οι Θερμοπύλες αποτελούν ένα στενό ανάμεσα στις νοτιοανατολικές υπώρειες του όρους Καλλίδρομου και του Μαλιακού κόλπου. Η περιοχή ονομάστηκε έτσι από τις ιαματικές πηγές που υπήρχαν σε αυτή.

Η περιοχή των Θερμοπυλών υπήρξε διαχρονικά τόπος στρατηγικής σημασίας και πολεμικών συγκρούσεων, εφόσον αποτελούσε κατά την αρχαιότητα τη μοναδική από ξηρά βατή δίοδο επικοινωνίας της βόρειας με τη νότια Ελλάδα. Ο αρχαιολογικός χώρος των Θερμοπυλών αποτέλεσε έναν από τους πιο σημαντικούς ιστορικούς τόπους λόγω της μάχης του 480 π.Χ., όπου οι ολιγάριθμες ελληνικές δυνάμεις αποτελούμενες από 300 Σπαρτιάτες και 700 Θεσπιείς υπό την ηγεσία του Σπαρτιάτη βασιλιά Λεωνίδα αντιμετώπισαν τις πολυάριθμες δυνάμεις των Περσών υπό την αρχηγία του βασιλιά Ξέρξη Α'. Παρά το γεγονός ότι οι Θερμοπύλες είναι κυρίως γνωστές από αυτή την ιστορική μάχη τα ίχνη τους εντοπίζονται αιώνες πριν. Η αμφικτιονία των Θερμοπυλών υπήρξε η αρχαιότερη και ήδη από τον 8ο αιώνα είχε ως κέντρο της την πόλη Ανθήλη.

Οι ιαματικές πηγές των Θερμοπυλών ήταν αφιερωμένες στον Ηρακλή και μάλιστα στην περιοχή υπήρχαν ιερό και βωμός αφιερωμένα στον ήρωα. Πλησίον των στενών, στην κωμόπολη Ανθήλη υπήρχε οικοδόμημα για τις συνεδριάσεις της αμφικτιονίας των Θερμοπυλών. Σε αυτή μετείχαν τα ακόλουθα δωρικά φύλα: Θεσσαλοί, Βοιωτοί, Δωριείς, Ίωνες, Περραιβοί, Μάγνητες, Λοκροί, Οιταίοι, Αχαιοί, Φωκείς, Δόλοπες και Μαλιείς.

Το 480 π.Χ. η επιλογή των Θερμοπυλών ως κατάλληλος τόπος για να αντιμετωπιστεί η τεράστια περσική στρατιά υπαγορεύτηκε από το οχυρό της θέσης. Οι Πέρσες δε θα μπορούσαν να αναπτύξουν εκεί τους αναγκαίους ελιγμούς για την προώθησή τους. Μετά όμως από προδοσία του Έλληνα Εφιάλτη οι Πέρσες προωθήθηκαν στα νωπα των Ελλήνων από κατάλληλο πέρασμα που τους υποδείχτηκε. Οι Έλληνες αναγκάστηκαν να συμπυκνωθούν και οι 300 Σπαρτιάτες του Λεωνίδα μαζί με 700 Θεσπιείς έπεσαν στο πεδίο της μάχης υπερασπίζοντας τα στενά των Θερμοπυλών. Οι Έλληνες έχασαν τη μάχη στη στεριά αλλά καθυστέρησαν αρκετά τις περσικές δυνάμεις και πέτυχαν την τελική νίκη εναντίον των Περσών στη ναυμαχία της Σαλαμίνας. Βασική πηγή πληροφοριών είναι ο ιστορικός Ηρόδοτος, ο οποίος περιγράφει τη γνωστή μάχη.

Η σημασία της μάχης των Θερμοπυλών στη συνέχιση του ελληνικού πολιτισμού, ο οποίος αποτέλεσε το θεμέλιο του ευρωπαϊκού πολιτισμού, επισημάνθηκε από πολλούς ιστορικούς, μερικοί από τους οποίους αναφέρουν ότι η Ελλάδα έσωσε τον ευρωπαϊκό πολιτισμό τη συγκεκριμένη ιστορική στιγμή. Τα ιστορικά γεγονότα των Θερμοπυλών έδωσαν στο χώρο και συμβολική χροιά πέρα του καθαυτού ιστορικού γεγονότος.

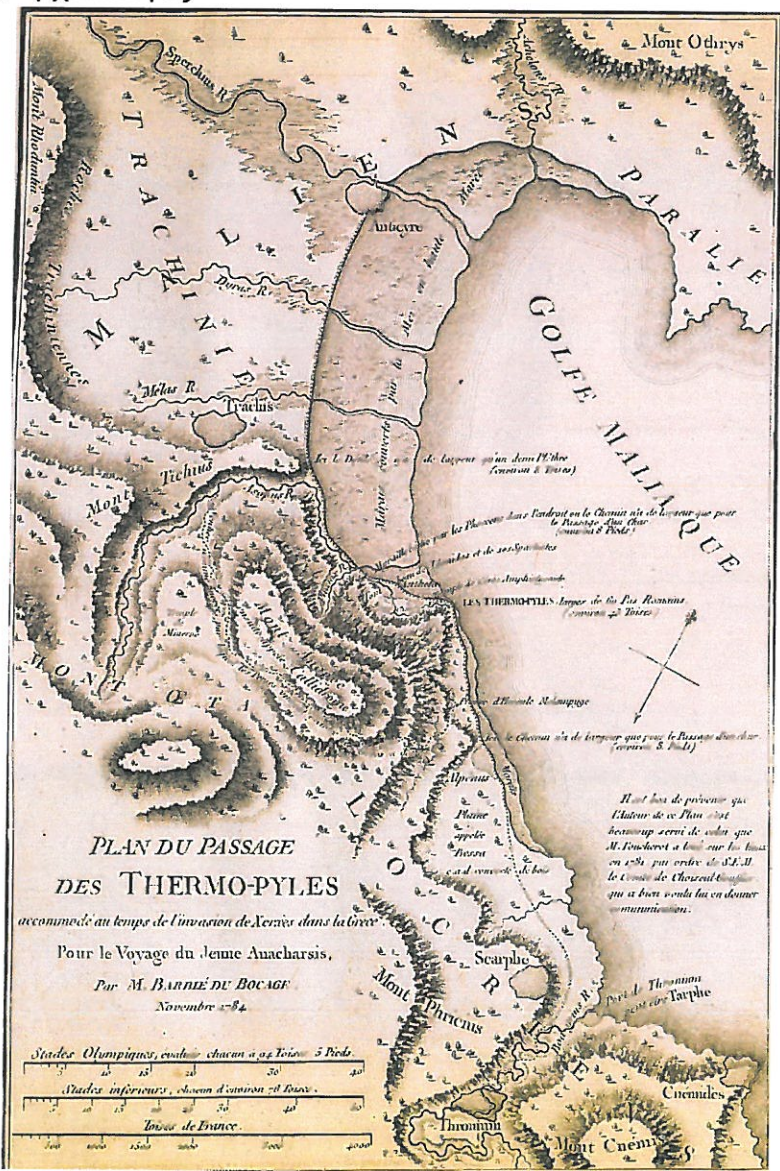
Η απήχηση της μάχης έως τη σημερινή εποχή σηματοδοτείται από το σύγχρονο μνημείο του Λεωνίδα και από το μνημείο των 700 νεκρών της βοιωτικής πόλης των Θεσπιών, απέναντι ακριβώς από το σημείο της ιστορικής μάχης.

Ο χώρος των Θερμοπυλών συνέχισε ωστόσο να αποτελεί και μετά τη μάχη των Θερμοπυλών πεδίο συγκρούσεων μεταξύ Ελλήνων και εισβολέων. Οι περισσότερες συγκρούσεις μεταξύ των διαδόχων του Μ. Αλεξάνδρου έγιναν εντός των Θερμοπυλών. Εδώ έλαβε χώρα το 279 π.Χ. η μάχη των Ελλήνων εναντίον των Γαλατών και το 191 π.Χ. η μάχη κατά των Ρωμαίων.

Μικρής έκτασης ανασκαφική έρευνα στο λόφο του Κολωνού κατά το 1939, αποκάλυψε μικρά οχυρωματικά έργα διαφόρων περιόδων, τάφους ρωμαϊκής και βυζαντινής εποχής, και λείψανα ρωμαϊκών και βυζαντινών οικοδομημάτων.

Συντάκτης

Ε. Καράντζαλη, αρχαιολόγος

Χάρτης του στενού των Θερμοπυλών (Jean Denis, 1788)

Β. ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ – ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Οι Θερμοπύλες είναι χώρος με υψηλό συμβολικό φόρτο και τεράστια αναγνωρισιμότητα παγκοσμίως. Έχει συνδεθεί με τις έννοιες της φιλοπατρίας άνευ ορίων πλην αυτών που η ίδια η πατρίδα θέτει, της υπακοής στους πάτριους νόμους, της αυτοθυσίας. Και ξεπερνώντας την πολεμική διαμάχη Ελλήνων – Περσών και τα όρια της εποχής, έφτασε να συμβολίζει τη μάχη του Πνεύματος με το σκοταδισμό και της ελεύθερης φρόνησης με τη βαρβαρική δεσποτεία, του πολίτη με τον υπήκοο.

Και φυσικά, η περίφημη μάχη έχει δώσει ανά τους αιώνες ερέθισμα έμπνευση δημιουργίας σε καλλιτέχνες, λογοτέχνες και φυσικά στην 7^η Τέχνη, αυτή του κινηματογράφου.

Ήδη από την Αρχαιότητα ο Σιμωνίδης ο Κείος συνθέτει για τους ηρωικούς Σπαρτιάτες το περίφημο επίγραμμα «Ω ξειν', αγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ότι τήδε κείμεθα τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι» το οποίο τοποθετήθηκε στον τάφο των τριακοσίων Σπαρτιατών.

Ο εκ των μεγίστων ποιητών του ελληνισμού Κωνσταντίνος Καβάφης συγγράφει το εμβληματικό για την Ελληνική λογοτεχνία ποίημά του «Θερμοπύλες» στην αρχή του 20 αιώνα.

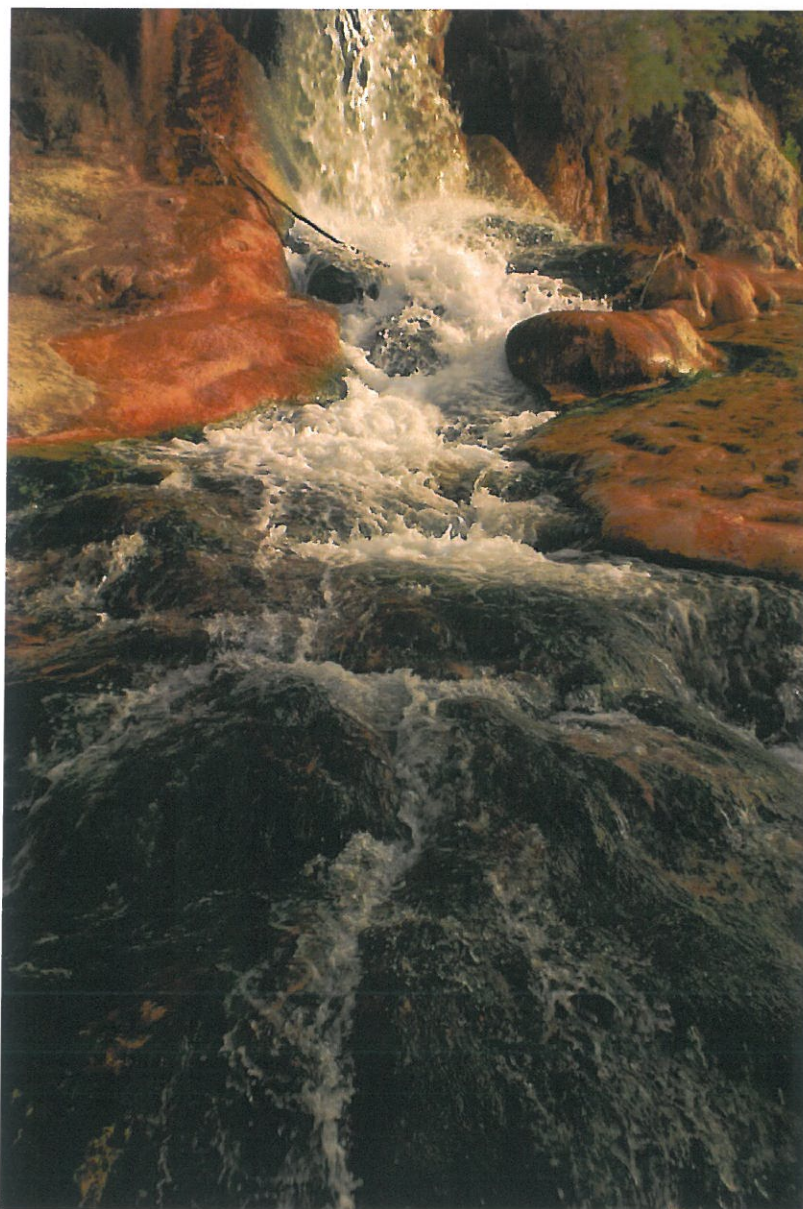
Σε ότι αφορά στις εικαστικές τέχνες, πιο γνωστό από τα σχετικά έργα είναι ο πίνακας ζωγραφικής «Ο Λεωνίδας στις Θερμοπύλες» (Léonidas aux Thermopyles), από τον Jacques-Louis David, σήμερα στο μουσείο του Λούβρου.

Γ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η περιοχή των Θερμοπυλών σήμερα περιλαμβάνει τις παρακάτω ενότητες – χώρους:

- Τις **θερμές πηγές** από τις οποίες πήρε ο τόπος το όνομά του στην Αρχαιότητα. Αναβλύζουν λίγο βορειότερα από τον τόπο της μάχης, ακολουθούν επιφανειακή πορεία και τα νερά τους ρέουν προς τη θάλασσα δημιουργώντας χαρακτηριστικό τοπίο.

- **Το λόφο του Κολωνού.**

Απέναντι από το σύγχρονο μνημείο του Λεωνίδα, βρίσκεται χαμηλός λόφος, που έχει ταυτιστεί με τον Κολωνό, όπου διεξήχθη η τελική φάση της μάχης των Θερμοπυλών. Η μορφή του λόφου του Κολωνού, όπου έλαβε χώρα η τελική φάση της μάχης του 480 π.Χ. έχει αλλάξει ριζικά από την αρχαιότητα έως σήμερα, λόγω κατασκευής αλλεπάλληλων αμυντικών έργων στο χώρο, σε διάφορες εποχές, γεγονός που βεβαιώνει τη σπουδαιότητά του ως στρατηγικού σημείου άμυνας.

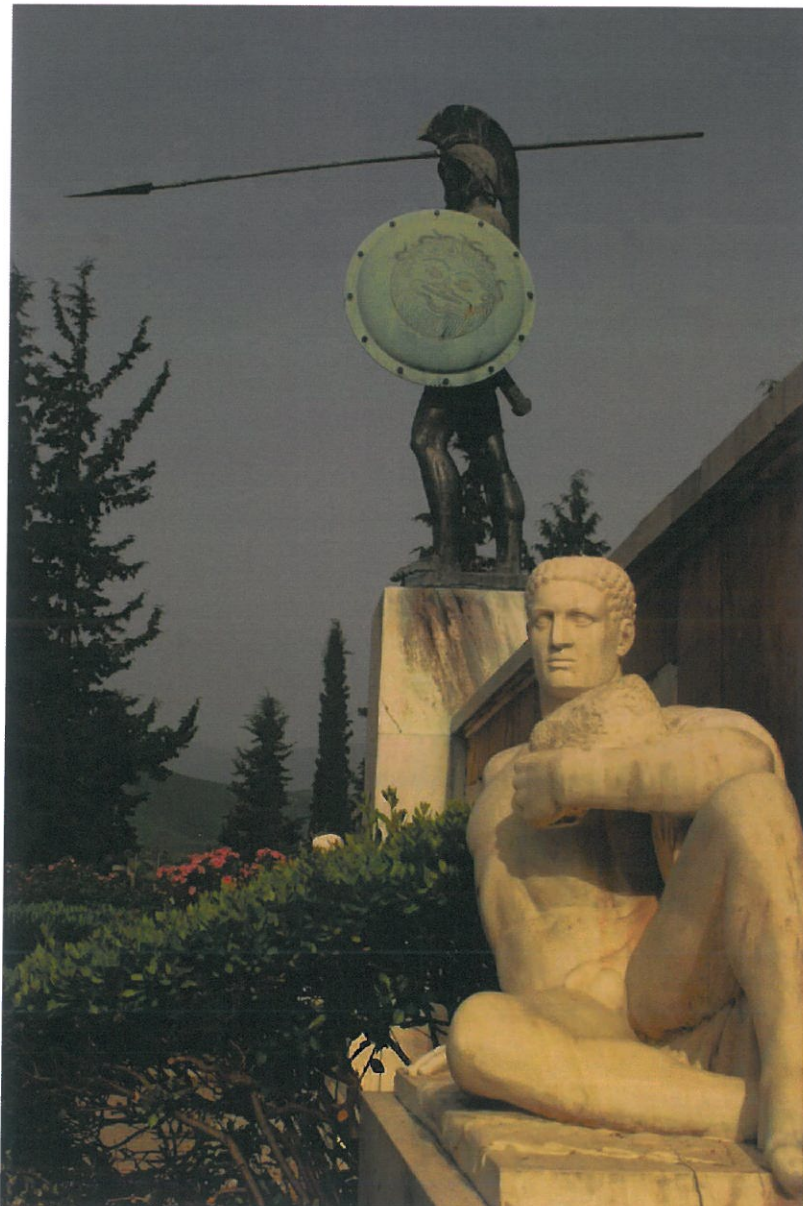
Η μικρή ανασκαφική έρευνα του 1939 στον παραπάνω λόφο απέδωσε πλήθος σιδερένιων και χάλκινων λογχών και αιχμών βελών του 5ου αι. π.Χ., πολλές από τις οποίες ανήκουν σε ανατολικούς τύπους.

Σύμφωνα με την αφήγηση του Ηρόδοτου εκεί τάφηκαν οι πεσόντες της μάχης των Θερμοπυλών και προς τιμή τους στήθηκε λίθινος λέων και τρία ενεπίγραφα μνημεία. Σήμερα την κορυφή του λόφου κοσμεί αναπαράσταση του επιγράμματος του Σιμωνίδη του Κείου, σε λίθινο κενοτάφιο.

- **Το ηρώο των Σπαρτιατών.**

Κατασκευάστηκε το 1955, από τον γλύπτη Βάσο Φαληρέα, με δαπάνες Ελλήνων της Αμερικής. Απαρτίζεται από γλυπτή σύνθεση, αποτελούμενη από τον ορειχάλκινο ανδριάντα του Λεωνίδα με δόρυ και ασπίδα στο κέντρο, ενώ δεξιά και αριστερά και σε χαμηλότερο ύψος έχουμε τις μαρμάρινες μορφές του προσωποποιημένου Ταυγέτου, του πιο ψηλού βουνού της Πελοποννήσου και του προσωποποιημένου ποταμού Ευρώτα που διατρέχει ολόκληρη τη Λακωνία. Η μορφή του Ήρωα Βασιλιά Λεωνίδα, βασίστηκε σε γλυπτό Λακεδαίμονα πολεμιστή που ανέσκαψε η Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή το 1920 και τον ταύτισε με τον Βασιλιά Λεωνίδα.

- **Το ηρώο των Θεσπιέων.**

Το μνημείο των Θεσπιέων δίπλα σε αυτό των Σπαρτιατών, στήθηκε πολύ αργότερα γύρω στα 1997, λιτό, λιγότερο εντυπωσιακό συνίσταται από ορειχάλκινο πτερωτό ανδρικό κορμό. Ταπεινότερο από το γειτονικό του, θυμίζει την αυτοθυσία των 700 Θεσπιέων οι οποίοι με το Δημόφιλο αρχηγό τους που έμειναν εδώ να πολεμήσουν αυτοβούλως και χωρίς να υποχρεούνται από τους νόμους της πόλης τους όπως οι Σπαρτιάτες.

- **Το τείχος των Φωκέων.**

Απέναντι από το σημερινό μνημείο του Λεωνίδα και όπισθεν του λόφου του Κολωνού, «υψώνεται λόφος, πάνω στον οποίο σώζονται λείψανα οχύρωσης. Η οχύρωση αυτή εκτείνεται σε μήκος 100 μ., έχει οδοντωτή κάτοψη και πλαισιώνεται από δύο τετράγωνους πύργους. Στην περιοχή αυτή πρέπει να βρισκόταν το στενότερο σημείο της διόδου. Το τείχος ταυτίζεται με το επονομαζόμενο από τον Ηρόδοτο "φωκικό τείχος" του 6ου αι. π.Χ., το οποίο επισκευάστηκε και χρησιμοποιήθηκε από τους Σπαρτιάτες, ως προμαχώνας στην άμυνά τους κατά των Περσών. Πίσω από το τείχος υπήρχε κοιλάδα για τις ανάγκες του στρατοπέδου.»

Συντάκτης

Έ. Καραντζαλη, αρχαιολόγος

- **Κέντρο Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών.**

Το Κέντρο Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών (Κ.Ι.Ε.Θ.) περιλαμβάνει τρεις αίθουσες, τις εφαρμογές των οποίων έχει επιμεληθεί το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού. Η συλλογή του εκπαιδευτικού υλικού είναι βασισμένη στην ιστορία του Ηροδότου και σε αρχαιολογικές έρευνες. Στην πρώτη αίθουσα, που ονομάζεται 'Λεωνίδας', ο επισκέπτης μπορεί να παρακολουθήσει ένα βίντεο, διάρκειας περίπου επτά λεπτών, το οποίο τον ενημερώνει για τη λειτουργία του Κέντρου, καθώς και για το τι θα δει στη συνέχεια, στις άλλες αίθουσες του Κέντρου Ιστορικής Ενημέρωσης. Στη δεύτερη αίθουσα, που ονομάζεται 'Διηνέκης', ο επισκέπτης φορά τα ειδικά γυαλιά, για να παρακολουθήσει την ταινία εικονικής πραγματικότητας (virtual reality), διάρκειας δεκαπέντε λεπτών, στην οποία προβάλλονται ιστορικά στοιχεία για τη Μάχη, τον πολεμικό εξοπλισμό των Ελλήνων, τη διάβαση της Ανοπαιάς οδού, την έκβαση της μάχης. Στη συγκεκριμένη σκηνή ο θεατής, αισθάνεται σα να είναι παρών και να παρακολουθεί τον Εφιάλτη να οδηγεί μέσα στη νύχτα, τους Πέρσες από την Ανοπαιά Οδό στη Δυτική Πύλη και το λόφο του Κολωνού. Στην τρίτη αίθουσα, που ονομάζεται 'Θερμοπύλες', ο επισκέπτης μπορεί να ενεργοποιήσει με την αφή του τις οθόνες των ειδικών διαδραστικών τραπεζών και να λάβει με τρόπο εύληπτο όλες τις πληροφορίες, σχετικά με την ιστορία της Μάχης, αλλά και το γενικό ιστορικό περίγραμμα των Περσικών Πολέμων, τα αίτια των Πολέμων, να δει τη ναυμαχία του Αρτεμισίου, να μάθει για τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα, ποιοι ήταν οι 300, πώς ήταν ο οπλισμός τους, ποιες ήταν οι κινήσεις των δύο στρατών και πώς παρατάχθηκαν την ώρα της μάχης καθώς και πολλά άλλα, με έναν τρόπο απρόσμενα διασκεδαστικό.

- **Κτίρια αρμοδιότητας ΕΦ.Α.Φ.Ε. (ΤΑΠ)**

Αναφέρονται και ως «Αναψυκτήριο - Πωλητήριο του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων κι Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ)». Κατασκευάστηκαν λίγο μετά το 1950. Είναι δύο ισόγεια κτίσματα από εμφανή –εν μέρει- εξωτερικά λιθοδομή και στεγασμένο ημιυπαίθριο χώρο. Το συγκρότημα έχει ανεγερθεί σε τεχνητό επίπεδο άνδρηρο υποστηριζόμενο από λίθινο τοίχο αντιστήριξης. Κείμενο στις υπώρειες του όρους Καλλιδρόμου συνδέονται με την Π.Ε.Ο. Αθηνών Λαμίας με οδό μήκους 280 μ. επιστρωμένη με σκυρόδεμα και καλντερίμι από εμπηγμένους στο έδαφος φυσικούς λίθους.

Το ΤΑΠΑ παραχώρησε το σύνολο στην ΙΔ ΕΠΚΑ το 1981. Η παραχώρηση έγινε χωρίς αντάλλαγμα και για αόριστο χρόνο ώστε να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες του χώρου για τη στέγαση (αποθήκη, φυλάκιο, γραφείο). Το 1982 τα κτίσματα αυτά επισκευάστηκαν με δαπάνες του ΥΠΠΟ για να λειτουργήσουν ως αρχαιολογική αποθήκη και φυλάκιο. Νέες επισκευές έγιναν το 1987.

Σήμερα οι οικίσκοι είναι χωρίς χρήση, με τα ξύλινα και τα κινητά τους στοιχεία λεηλατημένα ή βανδαλισμένα.

- Υφιστάμενοι χώροι στάθμευσης

Οι υφιστάμενοι χώροι στάθμευσης εκατέρωθεν της ΠΕΟ είναι χωρίς ειδική διαμόρφωση, χωρίς κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που να εγγυούνται την εύρυθμη, σύννομη και ασφαλή λειτουργία τους, ο τρόπος δε που τα οχήματα σταθμεύουν εντός του πεδίου θέασης των μνημείων.

Δ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Δ.1 Γενική Περιγραφή

Ο στόχος της όλης σύνθεσης και της μελέτης συνολικά, σύμφωνα και με την ήδη εγκεκριμένη προμελέτη, είναι η ανάδειξη του μνημειακού –αρχαίου και νεώτερου- πλούτου καθώς και των σημείων ιστορικού, περιηγητικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος οι οποίοι έχουν ήδη αναφερθεί. Οι σχετικές παρεμβάσεις μελετήθηκαν ώστε να είναι ήπιες σε πλήρη εναρμόνιση με το τοπίο και τα περιβάλλοντα οικοσυστήματα.

Η μελέτη προβλέπει ένα πλέγμα συναρθρούμενων διαδρομών περιήγησης και ξενάγησης ώστε να καταστούν εύκολα επισκέψιμοι όλοι οι χώροι ιστορικής ή αρχαιολογικής σπουδαιότητας, διαδρομές ενταγμένες στο φυσικό περιβάλλον το οποίο εκτός της καλλονής του, εξ ορισμού λόγω των ιδιοτεροτήτων του έχει παίξει σημαντικότερο ρόλο στην Ιστορία.

Οι προβλέψεις αρχικά περιλαμβάνουν δίκτυο οδεύσεων το οποίο συνδέει το χώρο των ανδριάντων με το χώρο στάθμευσης και στη συνέχεια με το Κέντρο Ιστορικής Ενημέρωσης. Στην πορεία παρεμβάλλεται χώρος στάσης -ανάπαυσης με κρήνη όπου θα υπάρχει φυσική σκίαση μέσω φυτεύσεων. Εδώ περιλαμβάνεται η διαμόρφωση των χώρων οι οποίοι εν επαφή περιβάλλουν τα μνημεία του Λεωνίδα και των Θεσπιέων.

Στην απέναντι πλευρά της αμαξιτής οδού, στο Δυτικό τμήμα του χώρου, δημιουργείται επίσης ένα σύνολο διαδρομών με διαφόρων τύπων διαμορφώσεις. Εδώ ακόμη θα υπάρχουν χώροι καθιστικών, θέσεις θέασης της περιοχής στο σύνολό της και χώροι συγκεντρώσεως κοινού. Στο σύνολο του έργου θα υπάρχει πληροφόρηση μέσω ενημερωτικών πινακίδων.

Με στόχο τόσο τη διευκόλυνση της προσπελασιμότητας όσο και την αισθητική ανάδειξη του χώρου και των μνημείων και στις δύο πλευρές του δρόμου (ΠΕΟ) δημιουργούνται νέες φυτεύσεις, ενισχύονται οι υφιστάμενες και το σύνολο της χλωρίδας διευθετείται κατά τρόπο ώστε να εξυπηρετεί το αφήγημα της επέμβασης.

Τέλος, προτείνουμε τον ανασχεδιασμό του οδικού δικτύου και των οδικών προσβάσεων κι ένα νέο πιο κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο στάθμευσης.

Οι τρεις βασικοί τόποι ιδιαίτερα σημαντικοί για τον επισκέπτη που ενοποιούνται μέσω των οδεύσεων –διαδρομών, είναι το Μνημείο του Λεωνίδα και των Θεσπιέων, ο Λόφος του Κολωνού και το Τείχος των Φωκέων. Ταυτόχρονα, μέσω του νέου οδικού δικτύου δημιουργούμε μία ενιαία διαδρομή που μέσω πεζοδρόμου θα ενώνει το Μνημείο του Λεωνίδα με το νέο χώρο στάθμευσης και κατ' επέκταση με το νεόδμητο Κέντρο Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών (Κ.Ι.Ε.Θ.)-Καινοτομικό Μουσείο, αλλά και προσβάσεις προς και από το υφιστάμενο Αναψυκτήριο-Πωλητήριο του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων κι Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ) που βρίσκεται 200 μέτρα ανατολικά του Κολωνού.

Όλα τα Μνημεία και οι χώροι ενδιαφέροντος θα λειτουργούν πλέον ως ένα ενιαίο σύνολο με στόχο να προσφέρουν στον επισκέπτη μία ολοκληρωμένη εμπειρία βιωματικής πληροφόρησης.

Δυσπρόσιτα σήμερα σημεία όπως το Τείχος των Φωκέων γίνονται εύκολα επισκέψιμα σε όλους. Ο επισκέπτης μπορεί να χαράξει και ακολουθήσει την προσωπική του πορεία περιήγησης και με τη βοήθεια των ενημερωτικών πινακίδων σε κομβικά σημεία της διαδρομής, να αντιλαμβάνεται την αρχαιολογική και ιστορική σημασία της περιοχής, τα μηνύματα του χώρου και να βιώνει τη γοητεία του φυσικού τοπίου.

Πιο συγκεκριμένα, ο επισκέπτης ξεκινώντας τη διαδρομή στην περιοχή και μέσω του καινούργιου οδικού δικτύου, είτε ερχόμενος από την Αθήνα, είτε από την Θεσσαλονίκη, εισέρχεται μέσω κόμβου στο χώρο στάθμευσης ο οποίος συνορεύει με το Καινοτομικό Μουσείο (Κ.Ι.Ε.Θ.) κι από τον οποίο ξεκινάει η περιήγησή του.

Μέσω ενός πεζοδρόμου, με φύτευση κατά μήκος του, φτάνει στον πρώτο σταθμό, το Μνημείο του Λεωνίδα και κατόπιν στο Μνημείο των Θεσπιέων. Στη συνέχεια κάνοντας τη διαδρομή αντίστροφα επανέρχεται στο χώρο διανομής των κινήσεων όπου το καθιστικό και η κρήνη. Περνάει στη απέναντι μεριά της Παλαιάς Εθνικής Οδού Αθηνών-Λαμίας (Π.Ε.Ο.) από όπου οδηγείται σε χώρο στάσης – ανάπαυσης.

Εδώ μπορεί να επιλέξει την συνέχεια της περιήγησής του ενώ έχει τη δυνατότητα να αλλάξει κατεύθυνση ή να συνεχίσει την πορεία του χωρίς να χρειαστεί να επιστρέψει στην αρχή της διαδρομής του. Για παράδειγμα, εφόσον κατευθυνθεί πρώτα στο Τείχος των Φωκέων, μπορεί να ακολουθήσει το μονοπάτι που περνάει μέσα από το βουνό και ακολουθώντας το φυσικό ανάγλυφο να φθάσει στο Λόφο του Κολωνού και μετά είτε στο «Αναψυκτήριο» του ΤΑΠΑ, ή ξανά στο σημείο εκκίνησης του χώρου συγκεντρώσεως του κοινού και ξανά στο χώρο στάθμευσης και στο τέλος της περιήγησης του.

Με ξεχωριστές αναφορές σε κάθε σημείο ιστορικού και περιηγητικού ενδιαφέροντος θα ακολουθήσει λεπτομερής περιγραφή των παρεμβάσεων και των εργασιών που γίνονται στον κάθε χώρο καθώς και των χρησιμοποιούμενων υλικών

Δ.2. Μνημείο Λεωνίδα και Σπαρτιατών - Μνημείο Θεσπιέων

Στο Μνημείο του Λεωνίδα οι προτεινόμενες παρεμβάσεις έχουν ως εξής:

-Καθαρισμός των γλυπτών και του λίθινου βάθρου.

- Αποψίλωση του περιβάλλοντος χώρου από θάμνους οι οποίοι σήμερα εμποδίζουν την ανάδειξη του μνημείου.

- Δημιουργία πλατώματος το οποίο να περιβάλλει τα σύγχρονα μνημεία (ανδριάντες) στο σύνολό τους, επιτρέποντας την πεζοπορική περιδιάβαση από τον επισκέπτη, την θέαση των γλυπτών από διάφορες θέσεις, την πληροφόρηση μέσω των σχετικών πινακίδων και το στοχασμό.

Το εν λόγω ενιαίο επίπεδο πλάτωμα, με γεωμετρημένο σχήμα κάτοψης, θα οριοθετείται από περίγραμμα τεχνητού λίθου, με επίστρωση από ενισχυμένο χώμα (κατά τα πρότυπα του περιπάτου της Ακρόπολης Αθηνών) όπου το σχετικό μείγμα θα περιέχει 30% κεραμάλευρο, 60% άμμο, και 10% σταθεροποιητή.

- Αφαίρεση του μεταλλικού κιγκλιδώματος από τα δύο άκρα του μνημείου του Λεωνίδα.
- Αποξήλωση των φυτεύσεων εμπροσθεν των αγαμάτων του Ευρώτα και του Ταυγέτου και πλήρωση του σχετικού χώρου με λευκή μαρμαροψηφίδα.
- Καθαρισμός των μαρμάρινων πλακών στη ζώνη περιμετρικά του μνημείου, επανακόλληση στην ίδια θέση των αποκολλημένων τεμαχίων και αντικατάσταση των ελλειπόντων τμημάτων.

Πλην των τριών τελευταίων, οι ίδιες εργασίες θα γίνουν και στο χώρο του μνημείου των Θεσπίων. Επιπλέον εδώ, περιμετρικά και από τις τρεις πλευρές του κεκλιμένου πλατώματος επί του οποίου εδράζεται ο ορειχάλκινος ανδριάντας θα δημιουργηθεί επικλινές χωμάτινο πρανές το οποίο θα φυτευτεί με τριφύλλι εδαφοκάλυψης.

Δ.3 Χώρος καθιστικού – διανομής κινήσεων

Δυτικά των μνημείων προτείνεται χώρος ανάπαυσης – στάσης και διανομής των κινήσεων των επισκεπτών. Εδώ κατασκευάζεται λίθινο καθιστικό και κρήνη . Πλην της εμφανούς λιθοδομής από γκρίζο τοπικό ασβεστόλιθο, χρησιμοποιούνται δόμοι από αγυάλιστο υπόλευκο μάρμαρο δίκην σπολίων (αρχαία λίθινα μέλη κτιρίων τα οποία συναντάμε σε δεύτερη χρήση σε νεώτερες κατασκευές). Ο συνολικός σχεδιασμός και λεπτομέρειες όπως ο μεταλλικός αγωγός εκροής δίνουν το στίγμα της σύγχρονης εποχής και εμποδίζουν μελλοντικές παρανοήσεις σχετικές με την ηλικία των κατασκευών.

«Ενσωματωμένος» στο καθιστικό θα φυτευτεί πλατάνος ο οποίος θα παρέχει φυσική σκίαση.

Στην περιοχή φύτευσης του πλατάνου, το φυτόχωμα διαχωρίζεται από το πατημένο χώμα με τη παρεμβολή χυτού στοιχείου από τεχνητό λίθο.

Δ.4 Χώρος στάθμευσης

Στο έργο προτείνεται η αντικατάσταση των σημερινών «αυτοσχέδιων» χώρων στάθμευσης από άλλον οργανωμένο, του οποίου η ύπαρξη και λειτουργία δεν προσβάλλει αισθητικά τα μνημεία, τον ιστορικό χώρο και το περιβάλλον συνολικά.

Η σχετική έκταση χωροθετείται μεταξύ του Κέντρου Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών και του χώρου των μνημείων. Η επιφάνειά της επιστρώνεται με κυβόλιθους γκρίζου χρώματος, φωτίζεται και φυτεύεται περιμετρικά.

Ο εν λόγω χώρος στάθμευσης θα λειτουργεί όλο το εικοσιτετράωρο η δε χρήση του από τους επισκέπτες θα είναι δωρεάν.

Σε καμία περίπτωση δεν είναι δυνατή η ενοποίηση του εν λόγω χώρου με το χώρο στάθμευσης του Κέντρου Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών για τους κάτωθι λόγους:

- Το διαφορετικό ιδιοκτησιακό και κυρίως λειτουργικό καθεστώς που διέπει τους δύο χώρους. Ο χώρος στάθμευσης του ΚΙΕΘ είναι αυστηρά ορισμένος, με αυτόνομη σύνδεση με τα δίκτυα κοινής ωφέλειας, με περίφραξη, φυλασσόμενος, και λειτουργεί σύμφωνα με το ωράριο λειτουργίας του Κέντρου για λόγους ασφαλείας. Αντίθετα, ο προτεινόμενος χώρος στάθμευσης ο οποίος θα εξυπηρετεί τα μνημεία και τον αρχαιολογικό χώρο θα είναι όπως προαναφέρθηκε σε λειτουργία όλο το 24ωρο.
- Ο αγροτικός δρόμος ο οποίος διαχωρίζει τους δύο χώρους είναι η μοναδική πρόσβαση σε πλείστες ιδιοκτησίες βόρεια της περιοχής του έργου και δεν υπάρχει δυνατότητα εναλλακτικής διόδου.

4.6 Πεζόδρομος μεταξύ του χώρου στάθμευσης και του χώρου καθιστικού – διανομής κινήσεων

Μεταξύ των δύο προαναφερθέντων χώρων, προτείνεται ευθύγραμμη όδευση πεζών ενοποιημένη με το πλάτωμα το οποίο περιβάλλει τους ανδριάντες και από τα ίδια υλικά. Η επίστρωσή της λοιπόν θα είναι από ενισχυμένο χώμα εγκιβωτισμένο από περίγραμμα από τεχνητό.

Δ.5. Πεζόδρομος νότια της ΠΕΟ

Μέσω πεζοδιάβασης, όπως αυτή ορίστηκε από τον εγκεκριμένο κόμβο, ο επισκέπτης περνά από τα μνημεία του Λεωνίδα και των Θεσπιέων ή το ΚΙΕΘ στην απέναντι πλευρά της Π.Ε.Ο. Η κίνηση στην διάβαση ελέγχεται από φωτεινούς σηματοδότες.

Εδώ δημιουργείται νέα πεζοπορική διαδρομή σε καμπύλη κάτοψη, απόλυτα εναρμονισμένη με το φυσικό τοπίο. Οδηγεί στη βάση του λόφου του Κολωνού και στο τείχος των Φωκέων. Τα υλικά επικάλυψης των διαδρομών θα είναι ομοίως με παραπάνω ήτοι η έκταση θα οριοθετείται από περίγραμμα τεχνητού λίθου, με επίστρωση από ενισχυμένο χώμα

Στο χώρο υπάρχουν βάσεις από σκυρόδεμα κατασκευών οι οποίες πλέον δεν υφίστανται (κολώνες φωτισμού, πινακίδες κλπ). Προτείνεται η αποξήλωση και απομάκρυνσή τους και κάλυψη των σχετικών λάκκων με φυτόχωμα.

Η βάση του λόφου του Κολωνού θα αποτελεί κομβικό λειτουργικά σημείο το οποίο θα λειτουργεί ταυτόχρονα ως τόπος συνάρθρωσης όλων των οδεύσεων –κινήσεων που ενώνουν τους αρχαιολογικούς χώρους, αλλά και ως εναρκτήριο σημείο της περιήγησή του

κοινού σε αυτή την πλευρά της Π.Ε.Ο.. Με τη βοήθεια ενημερωτικής πινακίδας τύπου αναλόγιο, ο επισκέπτης επιλέγει την πορεία που θα ακολουθήσει και θα τον οδηγήσει σε ένα σημείο ιστορικής μνήμης. Τα μονοπάτια όλα συνδέονται μεταξύ τους. Στις υπώρειες του λόφου του Κολωνού αυτό υπάρχουν χώροι καθιστικών σε συνδυασμό με φύτευση για την σκίαση τους.

Δ.6. Λόφος Κολωνού

Στο Λόφο του Κολωνού προτείνεται καθαρισμός και στερέωση των υφιστάμενων λιθόστρωτων αναβαθμών που προϋπάρχουν κι οδηγούν στο μνημείο, καθώς και καθαρισμός του από την περιβάλλουσα φύτευση και επιλεκτική κοπή των θάμνων που βρίσκονται περιμετρικά του μνημείου για την καλύτερη θέασή του. Το φυσικό έδαφος παραμένει και τοποθετείται φωτισμός.

Δ.7. Τείχος Φωκέων

Εδώ δημιουργείται μία σειρά από σκαλοπάτια μεγάλου μήκους, τα οποία καταλήγουν σε μονοπάτι που περνάει κατά μήκος του Τείχους. Η επέμβαση που θα πραγματοποιηθεί θα είναι ιδιαιτέρως ήπια έτσι ώστε να μην επιβάλλεται στη μορφολογία του τοπίου και τα αρχαία κατάλοιπα του Τείχους.

Η κατασκευή αποτελείται από βαθμίδες από ενισχυμένο χώμα εγκιβωτισμένο από τεχνητό λίθο.. Ο συνδυασμός αυτός υλικών επιλέχτηκε γιατί :

- Εναρμονίζεται με το γύρω φυσικό περιβάλλον και τα αρχαιολογικά κατάλοιπα χωρίς να τα ανταγωνίζεται.
- Δίνει σαφές στίγμα πως πρόκειται για σύγχρονη κατασκευή (κάτι που θα ήταν δύσκολο με λίθινα πχ σκαλοπάτια).
- Είναι εύκολο στη συντήρηση (η οποία θα ήταν δυσκολότερη με κατασκευή ξύλινη, που επιπλέον θα έδινε ένα χαρακτήρα δασικού έργου, καθόλου συμβατή με το πνεύμα του τόπου -το *genius loci* θα λέγαμε σε ευρεία έννοια- άρα και καθόλου επιθυμητή).

Για την αποφυγή διαβρωτικών φαινομένων ή υποσκαφών προς τα ανάντι, κατά μήκος της όδευσης δημιουργείται μια ήπια «κατασκευή». Λίθοι άμορφοι, διάφορων μεγεθών (τοπικός ασβεστόλιθος) εμπήγνυνται ή αποτίθενται στο έδαφος ενώ τα κενά μεταξύ τους φυτεύονται με τοπικά είδη θάμνων από τον κατάλογο της μελέτης φύτευσης. Έτσι τα όμβρια θα απορροφούνται από το έδαφος ομαλά εμποδίζοντάς τη δημιουργία στροβίλων ή ανεξέλεγκτης ορμητικής πορείας. Με τον ήπιο αυτόν τρόπο, τον αντιστρεπτό χωρίς πρόβλημα και απόλυτα ενταγμένο στο περιβάλλον θα αποφευχθεί και η διάβρωση της πλαγιάς και οι «βαριές» κατασκευές με θεμέλια.

Στο πλατύσκαλο που δημιουργείται στη σκάλα, μόλις φτάνουμε στο Τείχος των Φωκέων, προτείνεται η διαμόρφωση πλατώματος θέασης της ευρύτερης περιοχής του πεδίου της μάχης και χώρο καθιστικού.

Προσφέρεται με αυτόν τον τρόπο η δυνατότητα στον περιηγητή να θαυμάσει το φυσικό τοπίο που τον περιβάλλει, τα ιστορικά μνημεία στο σύνολό τους και τη γύρω περιοχή από άκρη σε άκρη. Σε συνδυασμό με την ενημερωτική πινακίδα, τύπου αναλόγιο, πληροφορείται για την ιστορική θέση του Τείχους.

Βορείως του Τείχους των Φωκέων διαμορφώνεται στενή διάδοδος ώστε να επιτρέπει στους επισκέπτες τη θέαση και της βόρειας όψης του αρχαίου μνημείου. Η χάραξή της έγινε με βάση και την εύκολη κατά το δυνατόν βατότητα σε σχέση με το γεωλογικό ανάγλυφο της περιοχής.

Προτείνεται ταυτόχρονα επιμέρους εργασίες για τη συντήρηση, τον καθαρισμό, την στερέωση και το φωτισμό του υφιστάμενου Τείχους.

Δ.8. Μονοπάτι δυτικά του Κολωνού

Πρόκειται για αδιαμόρφωτο «φυσικό» μονοπάτι το οποίο οδηγεί από τη βόρεια είσοδο του λόφου του Κολωνού στο δρόμο προς τα κτίρια του ΤΑΠ (ΕΦΑΦΕ). Είναι γοητευτική διαδρομή όλες τις εποχές, απολύτως φυσική, μέσα σε πυκνή βλάστηση, με ήπιες κλίσεις της οποίας παρακλάδι οδηγεί στην κορυφή του Κολωνού από την νότια πλευρά του.

Δ.9. Ρύθμιση Κυκλοφορίας

Ένα μεγάλο μέρος της μελέτης αποτελεί ο σχεδιασμός του οδικού δικτύου και οι σχετικές ρυθμίσεις.

Η Π.Ε.Ο. διαμορφώνεται πλέον με νησίδα μεταξύ των δύο ρευμάτων κυκλοφορίας. Το κάθε ρεύμα έχει δύο λωρίδες κυκλοφορίας κι έχει διαμορφωθεί με ρείθρα και στις δύο πλευρές του δρόμου για λόγους ασφαλείας αλλά και για να ακυρωθεί ο χώρος στάθμευσης που υπάρχει μέχρι σήμερα μπροστά από τα μνημεία.

Το κομμάτι της Π.Ε.Ο. που περνάει μπροστά από τα Μνημεία του Λεωνίδα και των Θεσπιέων κι από τον χώρο συγκέντρωσης κοινού, χρήζει ειδικής μεταχείρισης για τη διευκόλυνση των πεζών και για την καλύτερη κυκλοφορία των οχημάτων. Τα σχετικά πλάτη λωρίδων κυκλοφορίας, της διαχωριστικής νησίδας και οι λοιπές ρυθμίσεις όπως απεικονίζονται στη μελέτη είναι σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία- θεσμικό πλαίσιο, έχουν ήδη τύχει των σχετικών εγκρίσεων.

Με βάση τα παραπάνω, δεν είναι δυνατή η διεύρυνση της νησίδας μιας και θα τροποποιούσε προς το δυσμενέστερο τα πλάτη των λωρίδων κυκλοφορίας αναιρώντας στην ουσία τη ζώνη επιβράδυνσης. Επίσης δεν είναι δυνατή η δημιουργία δεύτερης πεζοδιάβασης από το χώρο των ανδριάντων προς την απέναντι πλευρά της Π.Ε.Ο. για

λόγους νομιμότητας και ασφαλείας καθότι δεν υπάρχει η αναγκαία απαιτούμενη απόσταση από τον κόμβο, την προτεινόμενη διάβαση πεζών και τους σηματοδότες.

Ηλεκτρική σηματοδότηση (φωτεινοί σηματοδότες) τοποθετείται και στο σημείο διέλευσης πεζών στη πεζοδιάβαση, καθώς και σε σημεία απαραίτητα για την ομαλή κυκλοφορία των οχημάτων που θα αποσκοπούν στη βέλτιστη διευθέτηση της κυκλοφορίας.

Ο χώρος στάθμευσης περιλαμβάνει θέσεις για Ι.Χ. δίτροχα, οχήματα ΑΜΕΑ και για λεωφορεία, και συνδέεται με το δίκτυο περιήγησης μέσω πεζοδρόμου.

Ε. ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ

Η μελέτη προωθεί τη συνολική αναβάθμιση του χώρου των Θερμοπυλών έχοντας ως πλαίσιο μια σειρά από αρχές, παραδοχές και προθέσεις. Αυτές είναι:

- Η διατήρηση της κλίμακας του χώρου και της έντονης παρουσίας του φυσικού περιβάλλοντος σε τοπίο με ιδιαιτερότητες και σημαντικό κάλλος.
- Η μέριμνα ώστε η «φιλοδοξία» των μελετητών να μην επιβληθεί στη δυναμική, την ατμόσφαιρα και τις αξίες του χώρου και των κατασκευών –μνημείων οι οποίες μας έχουν εδώ κληροδοτηθεί.
- Το κείμενο και ισχύον θεσμικό και νομικό πλαίσιο, ελληνικό και διεθνές το οποίο αφορά στις επεμβάσεις σε ιστορικούς χώρους και μνημεία (αρχαία ή νεότερα).
- Το υψηλό συμβολικό φορτίο του χώρου το οποίο τον καθιστά ένα από τους πλέον φημισμένους κι αναγνωρίσιμους τόπους παγκοσμίως.
- Τα υφιστάμενα αρχαιολογικά κατάλοιπα από την αρχαιότητα (τείχος Φωκέων).
- Ο λόφος του Κολωνού με την τεράστια σημειολογικά διαχρονική του αξία.
- Τα «σύγχρονα» μνημεία του Λεωνίδα και των Θεσπιέων, τα πιο αναγνωρίσιμα σήμερα τοπόσημα τα σχετιζόμενα με την Ιστορική μάχη.
- Η βελτίωση της «εμπειρίας» του επισκέπτη με την θεώρηση του –κατατμημένου σήμερα- χώρου ως ενιαίο σύνολο, την συγκεκριμενοποίηση των οδεύσεων περιήγησης και τη βελτίωση της παρεχόμενης πληροφόρησης.
- Η νυχτερινή ανάδειξη του χώρου με τους κατάλληλους φωτισμούς οι οποίοι καλύπτουν τόσο λειτουργικές ανάγκες όσο και αισθητικού τονισμού του ιδιαίτερου χαρακτήρα του τόπου.
- Η θέσπιση κανόνων κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων.
- Η ανεμπόδιστη και ασφαλής κυκλοφορία των Α.Μ.Ε.Α. σε όλες σχεδόν τις περιοχές του έργου. (Όπου αυτό είναι εφικτό λόγω του φυσικού τοπίου). Οι σχετικές διαδρομές ορίζονται με σαφήνεια στο σχετικό σχέδιο που αφορά στους Α.Μ.Ε.Α.

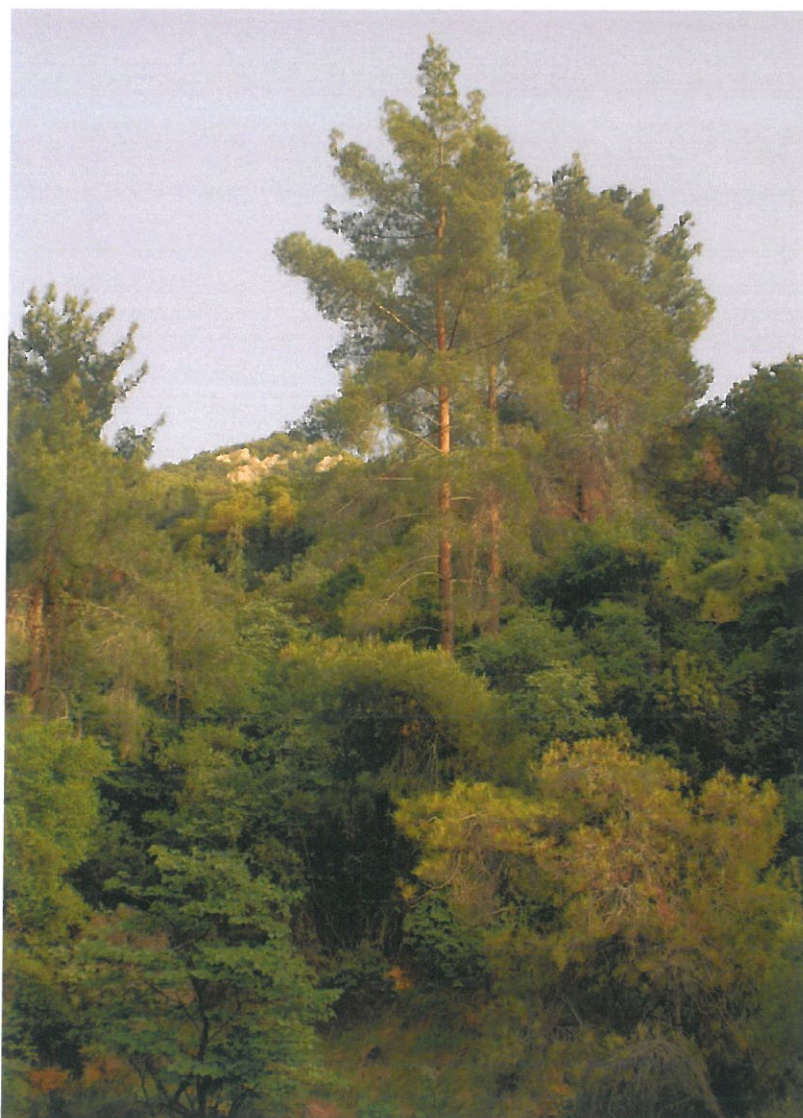
Z. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΠΙΟΥ

Z. 1. Γενικά

Η παρούσα μελέτη εκπονείται στο πλαίσιο του έργου ΜΕΛΕΤΗ ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΗΠΙΑΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ – ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ

Οι κατευθύνσεις για τον σχεδιασμό των σχετικών χώρων σε ότι αφορά στις νέες φυτεύσεις και τη διαχείριση της υφιστάμενης χλωρίδας, έγιναν παράλληλα με τις προτάσεις για την αρχιτεκτονική διαμόρφωση, την οποία συμπληρώνει, ολοκληρώνει και της οποίας αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα. Το σύνολο μελετήθηκε ούτως ώστε

Στις προτεινόμενες φυτοτεχνικές λύσεις και στην επιλογή των ειδών λαμβάνεται υπόψη το οικοσύστημα της περιοχής, η υπάρχουσα βλάστηση, οι ιδιαιτερότητες και οι χρήσεις των επιμέρους τμημάτων του υπό διαμόρφωση χώρου καθώς και οι ιδιαίτερες περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν.

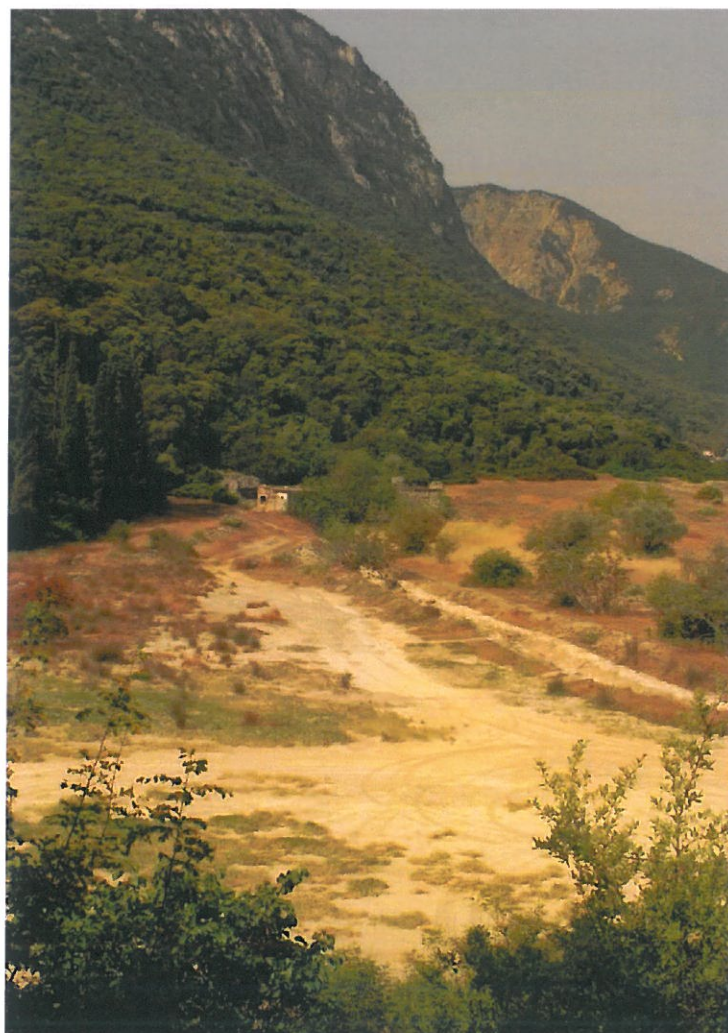

Ζ. 2. Σκοπιμότητα μελέτης- Αρχές σχεδιασμού

Σε συνεργασία με την αρχιτεκτονική μελέτη της οποίας εξάλλου αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα η φυτοτεχνική μελέτη σκοπεύει στην ανάδειξη της αρχαίας τοπογραφίας και την αναβάθμιση από αισθητική και λειτουργική άποψη, των υπαρχόντων αλλά και των προτεινόμενων χώρων του έργου.

Επιμέρους λειτουργίες που επιφυλάσσει ο σχεδιασμός του έργου στο πράσινο, είναι ο σκιασμός, ο τονισμός κάποιας διαδρομής ή η υπόδειξη μιας πορείας, η αλλαγή της φυσιογνωμίας του χώρου ανάλογα με την εποχή και η ενσωμάτωση του χρώματος σε λελογισμένες δόσεις μιας και η επιλογή των φυτών έγινε κατά τρόπο τέτοιο ώστε πάντα να υπάρχει ένα ή περισσότερα είδη σε ανθοφορία. Σημαντικό στοιχείο για το σχεδιασμό αποτέλεσε επίσης η συμβολική σημασία που έχουν κάποια φυτά όπως η ελιά, η δάφνη και το κυπαρίσσι, τόσο τώρα όσο και κατά την αρχαιότητα.

Σημαντικά στοιχεία για την επιλογή των φυτών έπαιξε η εντοπιότητα των ειδών, να απαντούν δηλαδή στον άμεσο περίγυρο του έργου ή την ευρύτερη περιοχή, ο εγκλιματισμός τους στις τοπικές συνθήκες και η εύκολη διατήρησή τους σε καλή υγεία χωρίς κοπιώδεις και κοστοβόρες φροντίδες.

Ζ.3. Περιγραφή υφιστάμενης κατάστασης

Η περιοχή του έργου, ήτοι ο αρχαιολογικός χώρος των Θερμοπυλών και η ευρύτερη ζώνη, παρουσιάζει ως περιβάλλον χλωρίδα με σημαντικά χαρακτηριστικά ποικιλομορφίας μιας και αποτελεί το σημείο σύζευξης δυο εντελώς διαφορετικών οικοσυστημάτων.

Το ένα είναι αυτό του ορεινού όγκου του Καλλιδρόμου το οποίο εδώ εμφανίζεται στο λόφο του Κολωνού και στις υπώρειες όπου σώζεται το τείχος ήτοι πυκνών ξυλωδών θάμνων με σημαντική καθ' ύψος ανάπτυξη. Τέτοιοι είναι το πουρνάρι, η κουμαριά, το ρέικι, το σχοίνο και λοιπά ξηρόφυτα της των Φωκέων. Εμφανίζεται ως τυπικό δείγμα μακίας βλάστησης Μεσογείου. Εδώ είναι εμπλουτισμένο με δασικά είδη δέντρων όπως η χαλέππειος πεύκη, το κυπαρίσσι, η κουτσουπιά, η ακακία κι η δάφνη. Στις ρεματιές και σε σημεία με νερό συναντώνται υδρόφιλα είδη όπως ο πλάτανος, η λεύκα και τα σπάρτα.

Το άλλο οικοσύστημα με το οποίο συναρθρώνεται στην περιοχή το προηγούμενο, έχει ανθρωπογενή προέλευση και αφορά είδη καλλιεργήσιμα με κυρίαρχη την ελιά. Άλλα δένδρα αυτής της κατηγορίας είναι η φισικιά, η αμυγδαλιά και η συκιά. Περιμετρικά του παρακείμενου οικισμού των Θερμοπυλών καθώς και μέσα στις αυλές βρίσκονται οπωροφόρα και καλλωπιστικά.

Στην κατηγορία αυτή θα εντάξουμε και τα φυτά του άμεσου περιβάλλοντος του μνημείου κυρίως κυπαρίσσια και ροδοδάφνες. Οι τελευταίες έχουν φυτευθεί για διακοσμητικούς λόγους ενώ τα –αρχικά 300 τον αριθμό- κυπαρίσσια φυτεύθηκαν από ελληνοαμερικανικό σύλλογο ως υπόμνηση της θυσίας των Σπαρτιατών του Λεωνίδα.

2.4. Προβλεπόμενες από τη μελέτη φυτεύσεις και φυτοτεχνικές εργασίες

Οι παρεμβάσεις φυτοτεχνικού χαρακτήρα οι προβλεπόμενες από τη μελέτη είναι αναλυτικά οι εξής:

-Αποξήλωση των θάμνων περιμετρικά των μνημείων (ροδοδάφνες) και στα πεζούλια μπροστά από τα γλυπτά του Ευρώτα και του Ταυγέτου.

-Αποξήλωση των θάμνων γύρω από το μνημείο του Κολωνού και επιλεγμένων δέντρων από τον λόφο με στόχο της βελτίωσης της θέας και της συνολικής άποψης του Ιστορικού χώρου.

- Καθαρισμός της βάσης του τοίχους των Φωκίων υπό την εποπτεία της ΕΦΑΦΕ.

-Η σημαντικότερη ίσως από τις σχετικές παρεμβάσεις είναι η δημιουργία άλσους στο χώρο, σε αντιστοιχία με την έννοια του «Ιερού Άλσους» που συχνότατα συνόδευε τα μεγάλα λατρευτικά Ιερά της Αρχαιότητας. Εδώ δεν υπάρχει φυσικά Ιερό, αλλά ο χώρος της Μάχης θεωρείται «καθαγιασμένος» παγκοσμίως από την Ιστορία ως φορέας μερικών από τα ευγενέστερα ιδανικά όπως η φιλοπατρία, η υπακοή στους νόμους, η αυτοθυσία η τοποθέτηση ακόμη και της ζωής κάποιου σε υποδεέστερη θέση από τις αξίες του. Το περίφημο Καβαφικό «φυλάττειν Θερμοπύλες».

Το άλσος δημιουργείται νότια της ΠΕΟ Αθηνών –Λαμίας σε θέση ώστε να μην προσβάλλει τη θέαση των μνημείων. Ενοποιεί τον χώρο με το λόφο του Κολωνού και δημιουργεί για τα μνημεία αισθητικό μικροπεριβάλλον το οποίο τα εντάσσει ομαλότερα στο πολύ ιδιαίτερο φυσικό τοπίο όπου συναντώνται οι δασωμένες υπώρειες του όρους Καλλίδρομο με τη χαμηλής βλάστησης παρόχθια ζώνη του χειμάρρου με τα νερά των θερμών πηγών.

Τα προτεινόμενα είδη δέντρων για τη δημιουργία του άλσους και οι συγκεκριμένες θέσεις τους όπως απεικονίζονται στο σχετικό σχέδιο, επιλέχθηκαν και μελετήθηκαν ώστε να είναι ελληνικά, γνώριμα στο ελληνικό φυσικό ή ανθρωπογενές οικοσύστημα και εύκολα προσαρμόσιμα στις τοπικές κλιματικές συνθήκες. Πέραν αυτών των γενικής φύσης αρχών οι οποίες ισχύουν εξάλλου για το σύνολο της μελέτης, προσοχή δόθηκε και σε επίπεδο μικροκλίμακας ώστε τα υγρόφιλα είδη όπως οι λεύκες να φυτευτούν όπου έχουμε παρουσία νερού σε μικρό βάθος και να υπάρχει πάντα κάποιο ή κάποια είδη σε ανθοφορία ώστε να υπάρχει σε όλη τη διάρκεια του χρόνου χρώμα σε επιλεγμένες θέσεις και ποσότητες.

- Φύτευση περιμετρικά του χώρου στάθμευσης. Τα προτεινόμενα δένδρα εδώ είναι κουτσουπιές και μυρτιές
- Φύτευση πλατάνου στο λίθινο μεγάλο καθιστικό όπου και η κρήνη. Γίνεται κυρίως για λόγους φυσικής άπλετης σκίασης μιας κι εδώ προβλέπεται ο σημαντικότερος χώρος στάσης – ανάπαυσης των επισκεπτών.
- Φύτευση του πρανούς περιμετρικά του μνημείου των Θεσπιέων με τριφύλλι εδαφοκάλυψης Διχόνδρα.
- Φύτευση παρά τον πόδα του λόφου του Κολωνού με ενδημικά είδη.

- Η περιοχή που αντιστοιχεί στη θέση των στενών παραμένει ως χώρος χαμηλής χλωρίδας. Στις εισόδους του στενού νοτίως του Κολωνού φυτεύονται θάμνοι με είδη αυτοφυή του τοπικού οικοσυστήματος.
- Η περιοχή του βάλτου σημαίνεται με κατάλληλη υδρόφιλη χλωρίδα (κατά κύριο λόγο καλαμιές)

Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να δοθεί στην αποκατάσταση του εδάφους ώστε να είναι έτοιμο να δεχτεί τις νέες φυτεύσεις. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για το τμήμα Δυτικά της ΠΕΟ όπου το επιφανειακό έδαφος εμφανίζεται αλατωμένο και συμπιεσμένο υπερβολικά. Προτείνεται σε σημεία που θα υποδείξει η επιβλέπουσα υπηρεσία, η βαθιά άροση και απομάκρυνση του επιφανειακού στρώματος σε βάθος 10 εκατοστών και αντικατάσταση του από κηπόχωμα.

Το σύνολο, σε σχέση και με τη λοιπή αρχιτεκτονική διαμόρφωση των χώρων (χαράξεις, διαδρομές, μικρές κατασκευές) αποσκοπεί μεταξύ άλλων και στην ανάδειξη της αρχαίας τοπογραφίας.

Το τελευταίο, θα γίνει πληρέστερα στο μεσοπρόθεσμο μέλλον, εφόσον η Εφορεία σκοπεύει να προβεί σε συνολική ανάδειξη του χώρου των Θερμοπυλών μέσω Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού, ο οποίος φυσικά θα συμπεριλαμβάνει ολοκληρωμένη Μελέτη Αρχιτεκτονικής Τοπίου περιλαμβάνοντας τον χώρο των πηγών, το ρέμα των θερμών υδάτων, τις όμορες υπώρειες του Καλλιδρόμου, οπότε θα μπορούν να υπάρξει σήμανση και ανάδειξη στοιχείων όπως η εξέλιξη της Μάχης κατά στάδια, η αρχαία ακτογραμμή, το υψόμετρο του εδάφους κατά την κλασική αρχαιότητα σε σχέση με σήμερα και λοιπές σχετικές παράμετροι.

Δυστυχώς, αυτό για την ώρα δεν είναι δυνατόν, δεδομένου ότι περισσότερες των σχετικών εκτάσεων δεν υπάγονται ιδιοκτησιακά στην ΕΦΑΦΕΥ ούτε καν στο Δήμο Λαμίας ώστε να μπορεί να γίνει ο σχετικός προγραμματισμός.

Ζ.5 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΙΔΗ

Δέντρα	Θάμνοι
α. Κουτσουπιά (Κερκίδα)	<ul style="list-style-type: none">• Θυμάρι
β. Πλάτανος	<ul style="list-style-type: none">• Ρίγανη
γ. Φλαμουριά	<ul style="list-style-type: none">• Κάπαρη
δ. Μυρτιά	<ul style="list-style-type: none">• Δενδρολίβανο
ε. Δάφνη (Βάγια)	<ul style="list-style-type: none">• Πυράκανθος
ζ. Λεύκα (Καβάκι)	<ul style="list-style-type: none">• Λυγαριά
η. Αμυγδαλιά	<ul style="list-style-type: none">• Σπάρτα
θ. Ροδιά	<ul style="list-style-type: none">• Σχίνος
ι. Αγριελιά	<ul style="list-style-type: none">• Πικροδάφνη
κ. Αγριαπιδιά (Γκορτσιά)	<ul style="list-style-type: none">• Κουμαριά
λ. Αγριοσυκιά	
μ. Ιπποκαστανιά	
ν. Τζιτζιφιά	
ξ. Χαρουπιά	

2.6 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ -ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΥΤΩΝ

Σύμφωνα με τους κανόνες της Τέχνης και της Επιστήμης και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις σχετικές εργασίες, τα δέντρα πρέπει να έχουν ευθυτενείς κατά το δυνατόν κορμούς με σωστή διαμόρφωση των κλαδιών, συμμετρική κορυφή και ανέπαφο κεντρικό κλάδο. Όλα τα δέντρα που θα προσκομίζει ο εργολάβος με έξοδα και ευθύνη του στο έργο, θα είναι αναπτυγμένα σε φυτοδοχεία (γλάστρες), και θα ελεγχθούν πριν από την μεταφορά τους. Η φόρτωση των δέντρων πρέπει να γίνεται με επιμελημένο τρόπο ώστε αυτά να μην καταστρέφονται (σπάζουν).

Επίσης, κατά την μεταφορά όλα τα φυτά θα είναι συσκευασμένα (θα καλύπτονται με μουσαμάδες ή άλλα καλύμματα) έτσι ώστε να εξασφαλίζεται προστασία από τον ήλιο, άνεμο, και άλλους παράγοντες. Ως δείκτες ποιότητας των φυτών θα χρησιμοποιηθούν το ύψος, η διάμετρος και ο λόγος ύψος/διάμετρος φυτού.

Το ύψος θεωρείται ένας αξιόλογος μορφολογικός δείκτης της ποιότητας των φυτών που ποικίλει με το είδος και την ηλικία του φυτού. Το ύψος προσδιορίζεται από τον λαιμό της ρίζας. Η διάμετρος αποτελεί ισχυρό μορφολογικό δείκτη της ποιότητας των φυτών. Όσο μεγαλύτερη είναι, τόσο αυξάνεται η ικανότητα επιβίωσης και η ανάπτυξη των φυτών.

Προδιαγραφές Φύτευσης: Η φύτευση των φυτών θα γίνεται την κατάλληλη εποχή. Η φύτευση των φυτών σε σακίδιο θα γίνεται μέσα σε χρονική περίοδο από 1η Νοεμβρίου έως το τέλος Απριλίου. Ωστόσο, η φύτευση μπορεί να γίνεται και εκτός της προαναφερθείσας περιόδου μετά από εντολή της Υπηρεσίας.

Δεν επιτρέπεται να εκτελούνται φυτεύσεις όταν:

- Υπάρχει καύσων
- Φυσά ισχυρός άνεμος
- Η θερμοκρασία είναι κάτω του μηδενός
- Όταν το έδαφος είναι κάθυγρο

Στις εργασίες εγκατάστασης των φυτών περιλαμβάνονται:

- Το άνοιγμα λάκκου διαστάσεων σύμφωνα με την απαίτηση των λίτρων που προβλέπεται από την αντίστοιχη κατηγορία. Επιβάλλεται ο καθαρισμός του λάκκου από τις πέτρες και η διαμόρφωση φύτευσης.
- Η μεταφορά του φυτού στο λάκκο φύτευσης, η εξαγωγή από το φυτοδοχείο ή φυτοθήκη, η αφαίρεση τυχόν ξηρών μερών αυτού, η φύτευση κατακόρυφα και σε στάθμη 5cm χαμηλότερα από τη στάθμη του εδάφους που το περιβάλλει, η συμπίεση του εδάφους μέσα στο λάκκο φύτευσης για την εξάλειψη των κενών αέρος, την ελαχιστοποίηση της καθίζησης και την εξασφάλιση σταθερότητας στο φυτό, ο σχηματισμός ανάλογης με την κόμη λεκάνης άρδευσης. η πρώτη άρδευση που θα γίνει κατά την εγκατάσταση του φυτού, η συγκέντρωση και απομάκρυνση του άχρηστου υλικού . Η πρώτη άρδευση θα πρέπει να γίνεται με 30 λίτρα νερό.

- Η πασσάλωση των δέντρων για την στερέωσή τους. Οι πάσσαλοι πρέπει να στερεώνονται καλά μέσα στο έδαφος, στο λάκκο του φυτού, πριν αρχίσει η διαδικασία φύτευσης. Το δέντρο πρέπει να τοποθετείται σε απόσταση 10cm από τον πάσσαλο. Το υλικό πρόσδεσης πρέπει να είναι ανθεκτικό και σε μορφή ταινίας, ώστε να μην προκαλεί γδάρισμα ή τραυματισμό του κορμού, να σταυρώνει ανάμεσα στον πάσσαλο και στο δέντρο και να στερεώνεται γερά στο καθορισμένο ύψος. Η φύτευση των φυτών θα γίνει στα σημεία που προβλέπονται στο σχετικό σχέδιο φύτευσης, εκτός αν ορισθεί διαφοροποίηση της προβλεπόμενης θέσης από την Επιβλέπουσα Υπηρεσία.

Z.5 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΙΔΗ

Δέντρα	Θάμνοι
α. Κουτσουπιά (Κερκίδα)	<ul style="list-style-type: none">• Θυμάρι
β. Πλάτανος	<ul style="list-style-type: none">• Ρίγανη
γ. Φλαμουριά	<ul style="list-style-type: none">• Κάπαρη
δ. Μυρτιά	<ul style="list-style-type: none">• Δενδρολίβανο
ε. Δάφνη (Βάγια)	<ul style="list-style-type: none">• Πυράκανθος
ζ. Λεύκα (Καβάκι)	<ul style="list-style-type: none">• Λυγαριά
η. Αμυγδαλιά	<ul style="list-style-type: none">• Σπάρτα
θ. Ροδιά	<ul style="list-style-type: none">• Σχίνος
ι. Αγριελιά	<ul style="list-style-type: none">• Πικροδάφνη
κ. Αγριαπιδιά (Γκορτσιά)	<ul style="list-style-type: none">• Κουμαριά
λ. Αγριοσυκιά	
μ. Ιπποκαστανιά	
ν. Τζιτζιφιά	
ξ. Χαρουπιά	

Z.6 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ -ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΥΤΩΝ

Σύμφωνα με τους κανόνες της Τέχνης και της Επιστήμης και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις σχετικές εργασίες, τα δέντρα πρέπει να έχουν ευθυτενείς κατά το δυνατόν κορμούς με σωστή διαμόρφωση των κλαδιών, συμμετρική κορυφή και ανέπαφο κεντρικό κλάδο. Όλα τα δέντρα που θα προσκομίζει ο εργολάβος με έξοδα και ευθύνη του στο έργο, θα είναι αναπτυγμένα σε φυτοδοχεία (γλάστρες), και θα ελεγχθούν πριν από την μεταφορά τους. Η φόρτωση των δέντρων πρέπει να γίνεται με επιμελημένο τρόπο ώστε αυτά να μην καταστρέφονται (σπάζουν).

Επίσης, κατά την μεταφορά όλα τα φυτά θα είναι συσκευασμένα (θα καλύπτονται με μουσαμάδες ή άλλα καλύμματα) έτσι ώστε να εξασφαλίζεται προστασία από τον ήλιο, άνεμο, και άλλους παράγοντες. Ως δείκτες ποιότητας των φυτών θα χρησιμοποιηθούν το ύψος, η διάμετρος και ο λόγος ύψος/διάμετρος φυτού.

Το ύψος θεωρείται ένας αξιόλογος μορφολογικός δείκτης της ποιότητας των φυτών που ποικίλει με το είδος και την ηλικία του φυτού. Το ύψος προσδιορίζεται από τον λαιμό της ρίζας. Η διάμετρος αποτελεί ισχυρό μορφολογικό δείκτη της ποιότητας των φυτών. Όσο μεγαλύτερη είναι, τόσο αυξάνεται η ικανότητα επιβίωσης και η ανάπτυξη των φυτών.

Προδιαγραφές Φύτευσης: Η φύτευση των φυτών θα γίνεται την κατάλληλη εποχή. Η φύτευση των φυτών σε σακίδιο θα γίνεται μέσα σε χρονική περίοδο από 1η Νοεμβρίου έως το τέλος Απριλίου. Ωστόσο, η φύτευση μπορεί να γίνεται και εκτός της προαναφερθείσας περιόδου μετά από εντολή της Υπηρεσίας.

Δεν επιτρέπεται να εκτελούνται φυτεύσεις όταν:

- Υπάρχει καύσων
- Φυσά ισχυρός άνεμος
- Η θερμοκρασία είναι κάτω του μηδενός
- Όταν το έδαφος είναι κάθυγρο

Στις εργασίες εγκατάστασης των φυτών περιλαμβάνονται:

- Το άνοιγμα λάκκου διαστάσεων σύμφωνα με την απαίτηση των λίτρων που προβλέπεται από την αντίστοιχη κατηγορία. Επιβάλλεται ο καθαρισμός του λάκκου από τις πέτρες και η διαμόρφωση φύτευσης.
- Η μεταφορά του φυτού στο λάκκο φύτευσης, η εξαγωγή από το φυτοδοχείο ή φυτοθήκη, η αφαίρεση τυχόν ξηρών μερών αυτού, η φύτευση κατακόρυφα και σε στάθμη 5cm χαμηλότερα από τη στάθμη του εδάφους που το περιβάλλει, η συμπίεση του εδάφους μέσα στο λάκκο φύτευσης για την εξάλειψη των κενών αέρος, την ελαχιστοποίηση της καθίζησης και την εξασφάλιση σταθερότητας στο φυτό, ο σχηματισμός ανάλογης με την κόμη λεκάνης άρδευσης. η πρώτη άρδευση που θα

γίνει κατά την εγκατάσταση του φυτού, η συγκέντρωση και απομάκρυνση του άχρηστου υλικού . Η πρώτη άρδευση θα πρέπει να γίνεται με 30 λίτρα νερό.

- Η πασσάλωση των δέντρων για την στερέωσή τους. Οι πάσσαλοι πρέπει να στερεώνονται καλά μέσα στο έδαφος, στο λάκκο του φυτού, πριν αρχίσει η διαδικασία φύτευσης. Το δέντρο πρέπει να τοποθετείται σε απόσταση 10cm από τον πάσσαλο. Το υλικό πρόσδεσης πρέπει να είναι ανθεκτικό και σε μορφή ταινίας, ώστε να μην προκαλεί γδάρισμα ή τραυματισμό του κορμού, να σταυρώνει ανάμεσα στον πάσσαλο και στο δέντρο και να στερεώνεται γερά στο καθορισμένο ύψος. Η φύτευση των φυτών θα γίνει στα σημεία που προβλέπονται στο σχετικό σχέδιο φύτευσης, εκτός αν ορισθεί διαφοροποίηση της προβλεπόμενης θέσης από την Επιβλέπουσα Υπηρεσία.

H. ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ

H.1. Φωτισμός Περιβάλλοντος Χώρου

Ο φωτισμός του περιβάλλοντος χώρου διαχωρίζεται σε επτά (7) διακριτές ενότητες όπως παρακάτω:

H.1.1. Χώρος στάθμευσης οχημάτων

Στην περίμετρο του χώρου αυτού, θα γίνει η εγκατάσταση δέκα (10) ιστών οδοφωτισμού, κωνικής διατομής ύψους 6,0 μ. ο καθένας από τους οποίους θα φέρει ένα σώμα LED με χαρακτηριστικά δέσμης οδοφωτισμού, ισχύος 33W/4000°K που θα εξασφαλίζουν επαρκή φωτισμό κατά τις νυκτερινές ώρες, τόσο για τη στάθμευση των οχημάτων, όσο και για την ασφαλή διέλευση από και προς αυτά, των επισκεπτών του χώρου. Οι αποστάσεις μεταξύ των ιστών θα είναι περίπου 14-15 μ. και δεν θα προκαλούν πρόβλημα στην απρόσκοπτη είσοδο και έξοδο των οχημάτων από το χώρο στάθμευσης.

H.1.2. Διαδρομή από χώρο στάθμευσης έως και χώρο στάσης-ανάπαυσης

Για τον επαρκή και ασφαλή φωτισμό του μονοπατιού από το χώρο στάθμευσης έως το χώρο ανάπαυσης, καθώς και για τον ίδιο τον χώρο ανάπαυσης, θα εγκατασταθούν εννέα (9) ιστοί οδοφωτισμού, κωνικής διατομής ύψους 4,0 μ., τοποθετημένοι σε απόσταση περίπου 18,00 μ. μεταξύ τους.

Οι 6 από αυτούς θα βρίσκονται κατά μήκος του μονοπατιού και στην μία πλευρά του χώρου ανάπαυσης και θα φιλοξενούν φωτιστικό σώμα μοντέρνου φαναριού, μονής δέσμης 33W/4000°K

Οι άλλοι 3 ιστοί θα εγκατασταθούν στην απέναντι πλευρά του χώρου ανάπαυσης και θα είναι εξοπλισμένοι με ίδιου τύπου (για λόγους ομοιομορφίας) φωτιστικό σώμα, διπλής

δέσμης, 64W/4000°K που θα φωτίζει τόσο το χώρο ανάπαυσης όσο και τον παρακείμενο δρόμο για λόγους ασφαλείας.

H.1.3. Διαχωριστική νησίδα (υπό διαμόρφωση) Π.Ε.Ο. Αθηνών-Λαμίας

Στην υπό κατασκευή νησίδα θα τοποθετηθούν 6 ιστοί οκταγωνικής διατομής με διπλό οριζόντιο βραχίονα, ύψους 9,00 μ. Κάθε ένας από αυτούς τους ιστούς θα φέρει δύο (2) φωτιστικά σώματα (σύνολο 12) LED με χαρακτηριστικά δέσμης οδοφωτισμού, ισχύος 67W/4000°K έκαστο.

H.1.4. Παράδρομος έναντι των μνημείων-όδευση επισκεπτών

Για το φωτισμό του παράδρομου αυτού, όσο και της διαδρομής των επισκεπτών προς το μονοπάτι που οδηγεί στο τείχος των Φωκίων, θα εγκατασταθούν δεκατέσσερις (14) ιστοί οδοφωτισμού, κωνικής διατομής ύψους 5,0 μ., τοποθετημένοι σε απόσταση περίπου 18,00 μ. μεταξύ τους. Οι ιστοί αυτοί θα φωτίζουν επίσης και τον υπερκείμενο χώρο ανάπαυσης που βρίσκεται κάτω από το Λόφο του Κολωνού.

Οι ιστοί αυτοί θα φέρουν φωτιστικό σώμα μοντέρνου φαναριού, μονής δέσμης μονοπατιού, 33W/4000°K. Τέσσερις (4) από αυτούς τους ιστούς θα φέρουν επίσης προβολείς ανοικτής δέσμης 55W/4000K, οι οποίοι στραμμένοι προς το λόφο του Κολωνού θα φωτίζουν το περίγραμμά του. Το ίδιο θα κάνουν και άλλοι 4 προβολείς ιδίου τύπου που θα βρίσκονται πέραξ του λόφου, αλλά με αποκλειστικά δικούς τους ιστούς ύψους 6,0 μ.

H.1.5. Δρόμος πρόσβασης στα κτίρια ΕΦΑΦΕ

Ο συγκεκριμένος δρόμος κατά το παρελθόν έφερε στη δεξιά πλευρά της διαδρομής προς τα κτίρια ΕΦΑΦΕ ένα αριθμό φωτιστικών στυλίσκων χαμηλού ύψους (Bollards) τα οποία έχουν καταστραφεί, είτε από τις καιρικές συνθήκες, είτε από βανδαλισμούς. Θα γίνει η εγκατάσταση δώδεκα (12) ιστών φωτισμού, κωνικής διατομής, ύψους 5,0 μ., τοποθετημένοι σε απόσταση περίπου 18,00 μ. μεταξύ τους οι οποίοι θα φέρουν φωτιστικό σώμα μοντέρνου φαναριού, μονής δέσμης μονοπατιού, 33W/4000°K

H.1.6. Μονοπάτια προς τείχος Φωκίων

Όπως φαίνεται και στο σχέδιο, ο Λόφος Κολωνού επικοινωνεί με τον περιβάλλοντα χώρο μέσω ενός μονοπατιού που θα ανέρχεται κλιμακωτά, μετά την επαναδιαμόρφωσή του και προσπερνώντας το χώρο της αναθηματικής πλάκας, συνεχίζει για να επανασυνδεθεί με το μονοπάτι ήπιας διαμόρφωσης που οδεύει από τα κτίρια ΕΦΑΦΕ, μέχρι το τείχος των Φωκίων.

Αυτά τα τμήματα των μονοπατιών αποφασίστηκε από την αρμόδια Υπηρεσία να ΜΗΝ φωτίζονται. Θα φωτιστεί μόνο το μονοπάτι πρόσβασης προς το Τείχος των Φωκίων, με στυλίσκους φωτισμού (bollards) αντιβανδαλιστικού τύπου.

Συνολικά θα εγκατασταθούν κατά μήκος του μονοπατιού πενήντα τέσσερις (54) τέτοιοι στυλίσκοι, σε χρώμα ανθρακί σκούρο, με φωτιστικό 12W/3000°K. Στο χώρο Θέας [14] προς τα μνημεία, του μονοπατιού, θα εγκατασταθούν επίσης και δύο (2) ιστοί φωτισμού, κωνικής

διατομής, ύψους 5,0 μ., μεταξύ τους οι οποίοι θα φέρουν φωτιστικό σώμα μοντέρνου φαναριού, μονής δέσμης μονοπατιού, 33W/4000°K.

H.2. Φωτισμός Αναδείξεως Μνημείων

Τα μνημεία του Αρχαιολογικού Χώρου που θα φωτιστούν, είναι:

Το Μνημείο του Λεωνίδα

Το Μνημείο των Θεσπιέων

H.2.1 Μνημείο Λεωνίδα

Ο φωτισμός αναδείξεως θα γίνει με 4 είδη φωτιστικών σωμάτων και συνολικά 8 προβολείς και 12 γραμμικά φωτιστικά σώματα.

Τα γραμμικά φωτιστικά σώματα θα είναι επιδαπέδια, θα τοποθετηθούν εμπρός από το μνημείο επί μεταλλικών στηριγμάτων βιδωμένων στο δάπεδο και σε απόσταση περίπου 20-40 εκ. από τον τοίχο του μνημείου, με δυνατότητα περιστροφής.

Θα χρησιμοποιηθούν 12 γραμμικά LED φωτιστικά μήκους 1215mm στενής (30°) κατανομής ορατής τοποθέτησης με LED 43W, θερμοκρασίας χρώματος 4000 K.

Εκατέρωθεν του τοιχίου βρίσκονται τα αγάλματα που αναπαριστούν τον Ευρώτα και τον Ταΰγετο. Εμπρός από τα αγάλματα βρίσκεται περιφραγμένος χώρος πρασίνου, όπου στην εσωτερική γωνία θα τοποθετηθούν δύο (2) προβολείς LED δέσμης 20° που θα στραφούν προς το άγαλμα του Λεωνίδα.

Στις 2 πρόσθιες γωνίες επίσης θα τοποθετηθούν άλλοι δύο προβολείς LED, ο ένας με λευκό χρώμα και ο άλλος με υποκίτρινο (2200°K), ανοικτής δέσμης, που θα φωτίζουν διασταυρούμενοι τα αγάλματα της βάσης. Επελέγησαν διαφορετικές αποχρώσεις ώστε να τονίζεται η τρισδιάστατη φύση του γλυπτού από απόσταση.

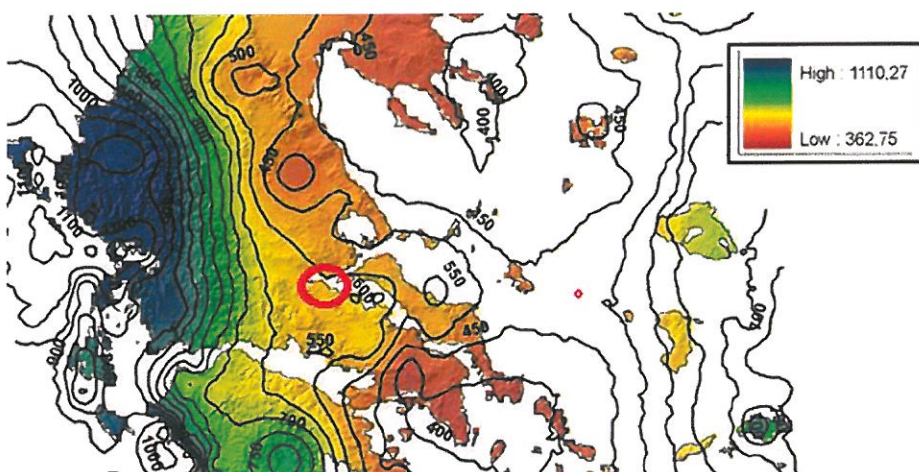
Τέλος, στο πίσω μέρος του μνημείου, θα εγκατασταθούν 2 φωτιστικοί ιστοί διττής λειτουργίας. Αφενός θα έχουν φωτιστικό σώμα κάλυψης 360° για το γενικό φωτισμό της περιοχής πίσω από το μνημείο, αφετέρου κάθε ιστός θα φέρει ένα προβολέα πολύ στενής δέσμης (7°) που θα φωτίζει το πίσω μέρος του αγάλματος του Λεωνίδα, με ελαφρά χαμηλότερης έντασης φωτισμό, ώστε να τονίζεται η τρισδιάστατη φύση του από απόσταση.

H.2.3. Μνημείο Θεσπιέων

Το Μνημείο των 700 Θεσπιέων θα φωτιστεί από 2 διασταυρούμενες δέσμες προβολέων που θα εγκατασταθούν σε απόσταση περίπου 7-8 μ. εκατέρωθεν του.

Θ. ΑΠΟΡΡΟΗ ΟΜΒΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ ΤΩΝ ΦΩΚΑΙΩΝ

Όπως φαίνεται και στα σχετικά σχέδια, αλλά και από τις ισοϋψείς καμπύλες του υψώματος που βρίσκεται το Τείχος των Φωκαίων, αυτό δημιουργήθηκε μετά από πολύχρονη δράση της βροχής και έχει σταθεροποιημένα εδάφη, επιτρέποντας τη φυσική απορροή των ομβρίων, χωρίς αυτά να συμπαρασύρουν το χώμα του λόφου.

Στο χάρτη φαίνεται ότι η συνολική ετήσια βροχόπτωση στην περιοχή είναι μετρίου μεγέθους, της τάξης των 560mm, συνεπώς δεν αναμένονται πλημμυρικά φαινόμενα που θα προκαλούσαν διάβρωση, τόσο στο έδαφος, όσο και στο μονοπάτι που δέχεται μόνο μικρές ποσότητες νερού.

Η εκτίμηση λοιπόν είναι ότι, απώσης και οποιασδήποτε λεκάνης απορροής στην περιοχή, οποιοδήποτε μέτρο για τη συλλογή και απορροή των όμβριων υδάτων θα είναι άνευ αντικειμένου και συνεπώς δεν απαιτείται ο σχεδιασμός του.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΥΠΠΟΑ 16/03/2022. Α.Π. 466787

A. Ως προς τις προτάσεις διαμόρφωσης οι οποίες τέθηκαν ως προϋποθέσεις για την έγκριση της μελέτης προτείνονται οι εξής αλλαγές σύμφωνα με τις σύμφωνα με τις παρατηρήσεις :

1. Η διαμόρφωση του πλατώματος μπροστά από τους αδριάντες ακολουθεί συγκεκριμένη γεωμετρία με αναφορά στις χαράξεις οι οποίες ορίζονται από τα μνημεία χωρίς ακανόνιστα περιγράμματα.
2. Στην περιοχή φύτευσης του πλατάνου, το φυτόχωμα διαχωρίζεται από το πατημένο χώμα με τη παρεμβολή χυτού στοιχείου από τεχνητό λίθο.
3. Βορείως του Τείχους των Φωκέων διαμορφώνεται στενή δίοδος ώστε να επιτρέπει στους επισκέπτες τη θέαση και της βόρειας όψης του αρχαίου μνημείου. Η χάραξη της έγινε με βάση και την εύκολη κατά το δυνατόν βατότητα σε σχέση με το γεωλογικό ανάγλυφο της περιοχής.

B. Ως προς τη φύτευση:

1. Η μελέτη αναμορφώθηκε, ούτως ώστε συγκεκριμένα:
 - Η περιοχή που αντιστοιχεί στην θέση των στενών, δηλαδή του πεδίου μάχης (μεταξύ του ορεινού όγκου και της τότε ακτογραμμής) φυτεύεται μόνο με πολύ χαμηλή βλάστηση (αγριάδα).
 - Η περιοχή του έλους, στα βόρεια της διόδου των στενών, φυτεύεται με κατάλληλη χλωρίδα, ενδημική σε περιοχές με στάσιμο νερό (π.χ. καλαμιές)
 - Στη συνέχεια της φύτευσης στις υπώρειες του Κολωνού και προς την πλευρά του βουνού, προτείνεται να φυτευτούν ενδημικοί θάμνοι (πυκνότερα προς το όριο του στενού, ώστε να σημειωθεί η όδυσή του).
2. Η αναμόρφωση της μελέτης ως προς τη φύτευση αναμένεται στο μεσοπρόθεσμο μέλλον να αποτελέσει αντικείμενο αρχιτεκτονικής μελέτης τοπίου η οποία θα εκπονηθεί σε συνεργασία με την αρμόδια ΕΦΑ και τις συναρμόδιες Διευθύνσεις του ΥΠΠΟΑ. Γι αυτό απαιτείται η ενοποίηση των σχετικών χώρων και απαλλοτρίωση των ιδιόκτητων σχετικών εκτάσεων που υπάρχουν στον ευρύτερο χώρο της μάχης.

Γ. Ως προς τον φωτισμό:

Η μελέτη αναμορφώθηκε, σύμφωνα με τις υποδείξεις ώστε συγκεκριμένα:

1. Για τη σήμανση της θέσης του λόφου του Κολωνού, αντί της τοποθέτησης ιστού με προβολείς μπλε φωτός, οι δέσμες των οποίων θα αποκλίνουν σε μεγάλο ύψος σχηματίζοντας ανεστραμμένη πυραμίδα, θα τοποθετηθούν στις υπώρειες του λόφου επί ιστών προβολείς που να φωτίζουν διακριτικά τα δέντρα του λόφου.

2. Στο μνημείο του Λεωνίδα τα γραμμικά φωτιστικά θα τοποθετηθούν επί των πλακών του δαπέδου και όχι ενδοδαπέδια.
3. Οι φωτιστικοί ιστοί παρά τον πόδα του λόφου του Κολωνού θα τοποθετηθούν στη νότια πλευρά του μονοπατιού όπου βρίσκονται τα δέντρα.
4. Στο πλαίσιο της μελέτης εφαρμογής:
 - στους πίνακες και υποπίνακες ισχυρών ρευμάτων έχουν προβλεφθούν απαγωγοί κρουστικών υπερτάσεων
 - έχει γίνει υπολογισμός ισχυρών ρευμάτων των δυσμενέστερων κλάδων.
 - οι προτεινόμενοι τύποι φωτιστικών αναφέρονται ως ενδεικτικοί.

Δ. Ως προς τις λοιπές παρατηρήσεις

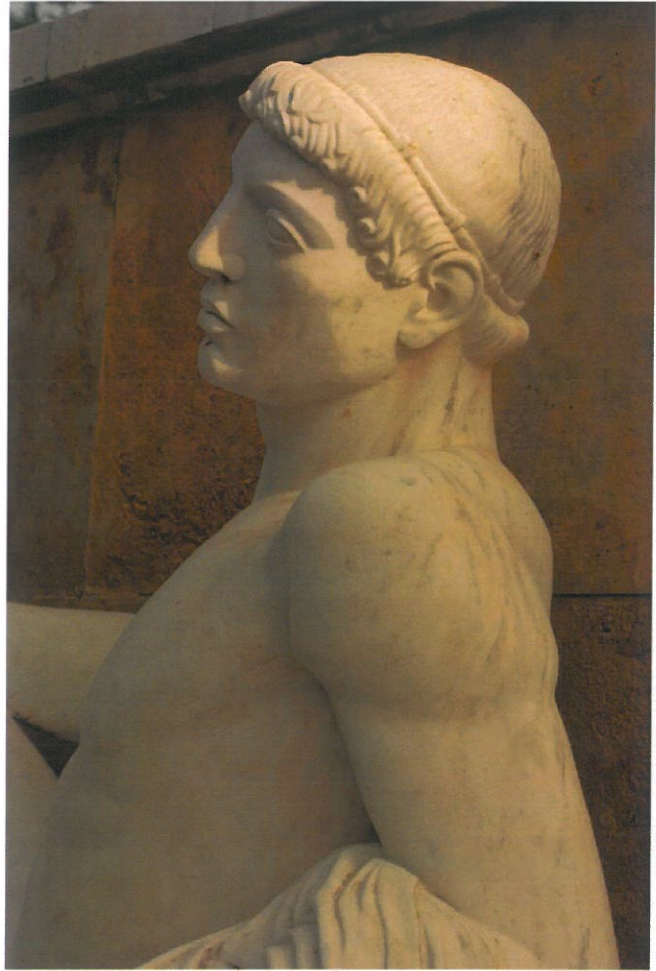
1. Όπως και στο κεφάλαιο Θ. σημειώνεται, τα όμβρια στο λόφο του τείχους των Φωκέων απορρέουν ελεύθερα καθόσον υπήρχε πάντα έντονη κλίση και τα εδάφη έχουν σταθεροποιηθεί, συνεπώς δεν υπάρχει ανάγκη υδραυλικής μελέτης. Παρόλα αυτά για την ανάσχεση και προστασία των υποσκαφών έχει προβλεφθεί λιθορριπή στο τελείωμα και εκατέρωθεν του διαδρόμου προς το λόφο καθώς και θαμνώδης φύτευση, ίδια με την αυτοφυή στην περιοχή.
2. Πλησίον του χώρου της προτεινόμενης κρήνης λειτουργεί ήδη βρύση χωρίς προβλήματα, συνεπώς η παροχή και παροχέτευση θα συνδεθούν στις ήδη υπάρχουσες.

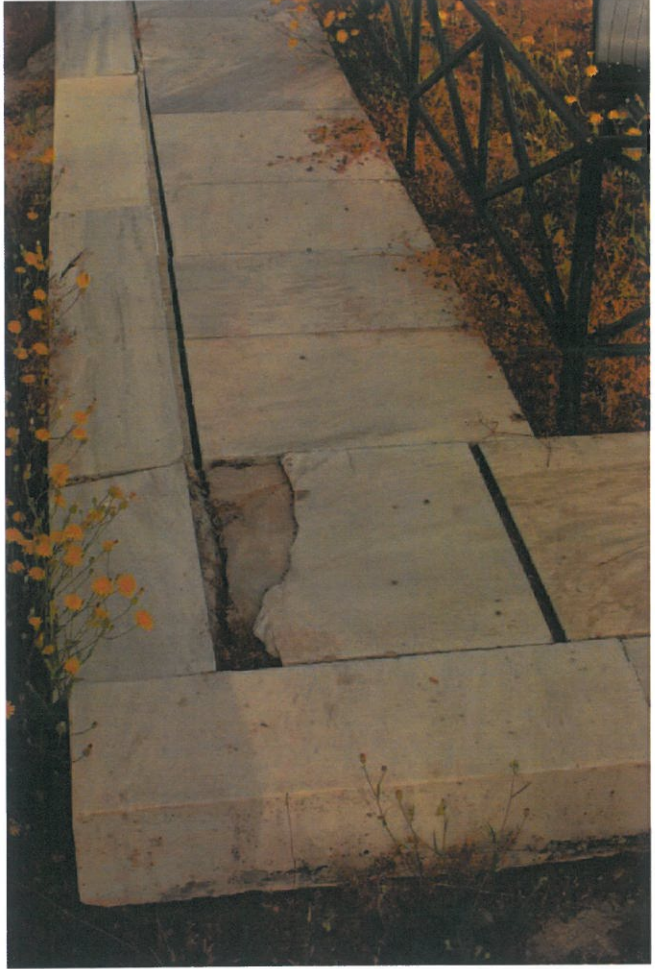
Μεσοπρόθεσμα θα συνταχθεί συνολικός σχεδιασμός διαχείρισης του χώρου, οποίος θα λαμβάνει υπόψη την παρούσα μελέτη και την ευρύτερη περιοχή των στενών της μάχης.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Μνημείο Λεωνίδα – 300

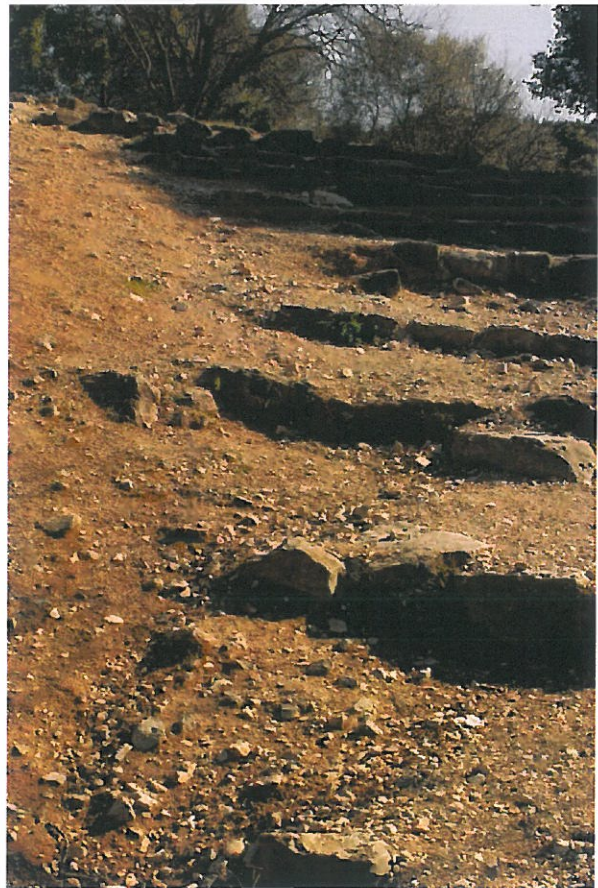

Μνημείο Θεσπιέων

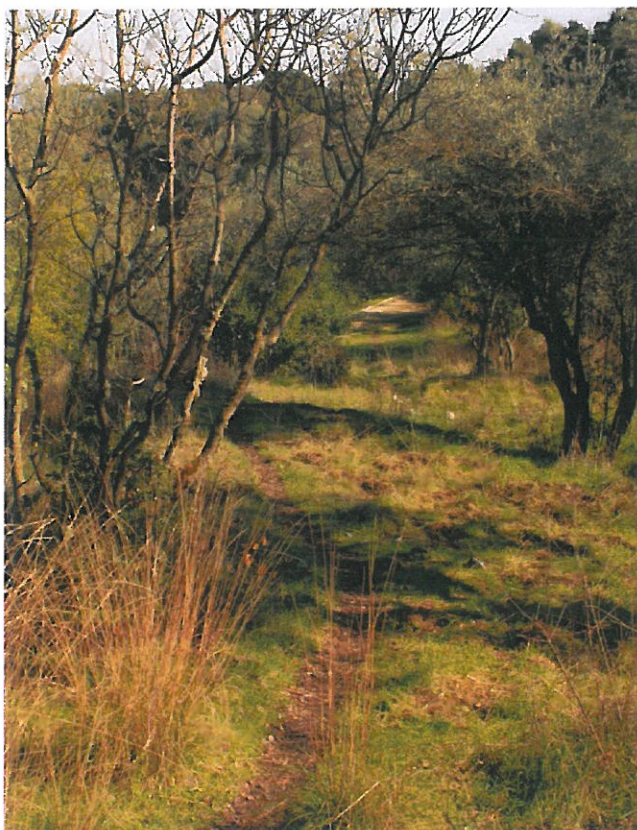

Λόφος Κολωνού

Μονοπάτι δυτικά του Κολωνού

Δρόμος προς κτίρια ΤΑΠ

Κτίρια αρμοδιότητας ΕΦ.Α.Φ.Ε. (ΤΑΠ)

